...ТЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

...ССС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 210 (11808) | 1968 оной сентябриин 6, пятница | Сэн 2 мүнгэн

ҮҮСХЭЛ ДЭМЖЭНЭ

Нарhатын совхозой нэгэдэхи отделениин механизатор Василий Григорьев «таряа хуряалгаяа богони болзорто дүүргэе» гэhэн Мухар-Шэбэрэй аймагай «Заганский» колхозой механизаторнуудай үүсхэлые халуунаар дэмжэhэн тухайгаа аймагайнгаа механизаторнуудта мэдээсэбэ. Нүхэр Григорьев отделениингээ комбайнернууд Аким Коновалов Василий Пальчиков хоёртой хамта тус тустаа 550 гектар таряа хуряаха уялга абаад, комбайнернууд Василий Белобородов. Юрий Лошкарев болон Матвей Федоров гэгшэдые мүрысөөндэ урииhан байна.

Василий Григорьевой хүтэлбэрилдэг бүлэг механизаторнууд мүнөө 700-гаад гектарай таряа сабшааd байнхай. Тиихэдэ Аким Коновалов арбаад үдэрэй туршада 220 гаран гектар хадаа.

М. ЯКОВЛЕВ.

Яруна.

КОМБАЙН, АВТОМАШИНА БҮХЭНИИЕ ШАДАМАРААР ХЭРЭГЛЭЕ!

МОНСОГОРШЬЕ ОРООhО ГЭЭХЭГҮЙ

...мянган механизаторнуудай, таряашадай оролдолгоор, агротех...хэ эрилтэнүүдые тэдэнэй наринаар баримталдаг боложо ...ашаар республикымнай олонхи колхоз, совхозууд ороohо ...ай ургаса жэлhээ жэлдэ дээшэлүүлжэ шадана. Энэ жэл При...кын, Кабанскын, Түнхэнэй, Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй, Зэдын ...уудта тарян hайнаар ургаа.

...поли дээрэ ургажа байhан тарягаа саг соонь, гээлтэгүйгөөр ...жа шадаха хэрэгтэй. Илангаяа байгша ондо август hарын ...шаранда ороohо тарян бүхыдөө жэгдэ эдеэшэhэн байна. ...ээ ургаса хуряалгые нэгэшье үдэрөөр оройтуулаа hаа, ни...ехэ баялиг алдагдаха ха юм.

...бүгэдые hайса ойлгоhон газарта тарян хурданаар хуряагда...шахай. Энэ талаар Баргажанай, Мухар-Шэбэрэй аймагуудай ...нууд шалгарна. Эдэнэр тарягаа түргэнөөр, комплексно ар...хүдэлмэриин 15—20 үдэртэ хуряажа абаха гэhэн «Заганский» ...зой механизаторнуудай, таряашадай үүсхэлые, үргэнөөр дэм...жэжэ байна.

...нөө жэл республикын колхоз, совхозуудта ороohо тарян гээл...те оруулхагүй, гутаахагүй хэмжээнүүд хаа хаанагүй абтаа. ...нууд бүхыдөө тооной ороohо гоожохогүйгөөр тааруулагдаhан. ...нубэнь бүглэгдэhэн байха юм. Олохон ажахынуудта тарянай ...процентээр нэмэжэ хушагдаа, тэндэ ороohо сэбэрлэхэ хүдэл...е үргэлжэдэнь оньhожоруулха түхеэрэлгэнүүд шэнээр тодхог...мүн тарян хүйтэн агаараар үлеэлгэжэ hэбэрээхэ арга олон га...хэрэглэгдэдэг болоо.

...ороohо тарянай гээлтэдэ ородог ябадалтай тэмсэхэ, комбайнер...ай, жолоошодой харюусалгые дээшэлүүлхэ зорилгоор арадай ...тын органууд ехэ хүдэлмэри ябуулна. Мухар-Шэбэрэй, Хо...болон бусад аймагуудай арадай хинагшад комбайнер бүхэндэ ...талонуудые үгэдэг болонхой. Хэрбээ ямар нэгэн комбайне...рэа муугаар хадаа hаа гү, али ороohо гээлтэдэ оруулбалынь, ...нэгэ талониие абана. Энэ ушарта комбайнерай нэмэлтэ ...дэ абаха тарян, мүнгэнинь 10 процентээр хаhагдана. Ком...р хоёрдохи талоноо алдаа hаа, нэмэлтэ түлбэриингөө 30 про...гурбадахи талоноо абхуулаа hаа—50 процентые алдана.

...бүхы хэмжээнүүдые абаhанай ашаар республикын колхоз, ...уудта шэнэ ургаса гол түлэб hайн шанартайгаар хуряагдажа ...

...гэбэшье дутагдалнууд, ороohо тарян гээлтэдэ оруулhан барим...д үшөөл бии байhаар. Олохон ажахынуудта тарян амяарлан ...а аргые зүбөөр хэрэглэжэ шадангүй, дан доогуур гү, али ...дээгүүр хадажа, нилээд ехэ ургасаяа алдана. Иимэ ушар ...аймагай «Мир» колхоздо үзэгдэнэ. Эндэ шэниисэнь угаа доо...гдагдажа, баалань газарта няалдажа, хэдэн үдэрэй бороодо ...дадаа ороohониинь ургажа захалаа бшуу.

...ын аймагай «Георгиевский» совхозой 1-дэхи бригадада (бри...нүхэр Михайлов) 200 гектар шэниисээ тон муугаар хуряажа, ...ургасыень гээжэрхиhэн байгаа. Энээниие арадай хинагшад ...жэ, голодоhо гаргаhан комбайнернуудай талониие абаhан, ...ой хүтэлбэрилэгшэд зэмэлэгдэhэн байна.

...жэл колхоз, совхозуудай тоог дээрэ тарян ехээр обоологдо...үүлэй мэдээгээр эндэ миллион шахуу центнер ороohон асараг...тэрэнэй миил гурбанай нэгэ хубинь гүрэндэ тушаагдаа. Иимэ ...тарян тоог дээрэ хэбтүүлхэдэ тон аюултай. Шалгалта хээд үзэхэ...лон газарта обоолоотой тарян халана, дороhоо ургана. Жэ...е, Зэдын аймагай Боръёогой совхозой тоог дээрэ тарян ехээр ...томо обоохойнууд болоhон ороohониинь халажа, гутажа ...а. Совхозой хүтэлбэрилэгшэд шиигтэй тарягаа хатаажа, ...амбаарта оруулха хэмжээ үшөөл хүсэд hайнаар абажа шада...

...тарян талхан—арадаймнай баялиг гээшэ. Тиимэhээ тэрээндэ ...аар хандаха, монсогоршье ороohо гээхэгүй, ороohо тарягаа ...гүй хаяжа болохогүй байна. Теэд хүдөөгөөр ябаад харахада, ...газарта ороohо тарян харгы дээгүүр аржыжа хэбтэнэ, тоог ...дүүрэн тарашанхай, шорой шохойтой худхаранхай хэбтэнэ. ...баримтанууд Сэлэнгын, Зэдын аймагуудай ажахынуудта ...а, Зэдын аймагай «Коммунизм» колхоздо дүүрэн бункер та...комбайнууд поли дээрээ орхигдошоно. Эндэхи «Октябрьский» ...до ороohо тээhэн автомашинанууд hүниндөө айлай газаагуур ...гдана.

...газарта комбайнуудай нүхэ hүбэ hайса бүглэгдэнгүй ор...жо, ороohон поли дээрэ гээгдэнэ. Мүн хадагдаагүй тарянe ...р, комбайнуудаар даруулха, далан үлөөхэ баримтанууд дан...на.

...ороohо тарян гээлтэдэ оруулха ушар Хориин аймагай Дэдэ...ын, Мухар-Шэбэрэй аймагай Подлопаткын совхозуудта эли...гдэhэн байха юм.

...арадай үнэтэ баялигта иимэ hалан нобшоор хандажа болохогүй. ...нуудай партийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд, колхоз, ...нуудай партийна организацинууд, арадай хинагшад шэнэ урга...зааханшье гээлтэдэ оруулангүй, түргэнөөр хуряажа абаха та...бүхы хэмжээнүүдые бэелүүлхэ уялгатай. Тарян муугаар хада...комбайнhаа, автомашинаhаа ороohо гоожуулhан нэгэшье ба...ритай эбсэжэ болохогүй.

...гүрэндэ тарян тушааха, худалдаха түсэб hаял гушаад процент ...гдээд байна. Тиимэhээ тоог дээрэ ороhон тарянe түргэнөөр ...дажэ, гүрэнэй бэлэдхэлэй пунктда оруулха гээшэ ажахы бүхэ...нэнгин хэрэг. Гэхэтэй хамта ерэхэ жэлэй тарилгада хэрэглэгдэ...үрэhэ хүрэнгээ хүсэд хүрэхөөр хаажа, сагай дулаанда тэрэнээ ...ын шанарта хүргэхэ эрилтэ табигдана. Энээнэй түлөө колхоз, ...нуудай агрономууд сэхэ харюусалгатай.

...айгша ондо колхоз, совхозуудта нилээд ехэ тарян малай тэ...дэ үлөөгдэхөөр хараалагдана. Тиимэhээ тэрэ ехэ тарягаа гу...гүй, hайнаар хатаажа абахын тула ажахы бүхэндэ сушилка...ые хүдэлгэхэ, ороohо агаараар үлеэлгэжэ хатааха аргануудые ...өөр хэрэглэхэ шухала болоно.

Мухар-Шэбэрэй аймагай Заганай тарияашадай жэшээгээр ороohото ургамалнуудаа саг болзор соонь, гээлтэ хоролтодо оруулангүй хуряажа абахые Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой механизатор бүхэн оролдоно. Хуряалгын эхилhэнhээ хойшо хүдэлмэриин 15 үдэр үнгэрбэ. Энэ болзор соо 744 гектар тарян хадаhан Бубей Хуриганович Дармаев артелиин комбайнернуудай дунда дэлгэрhэн мүрысөөндэ түрүүлнэ. Баал суглуулан сохиходоошье халаанайнгаа даабариие эрхим шанартайгаар 1,5—2 дахин дүүргэдэг. Энэ комбайнер hүүлшын долоон хоногой туршада 6166 центнер ороohо колхозойнгоо тарянай тоогто эльгээгээ.

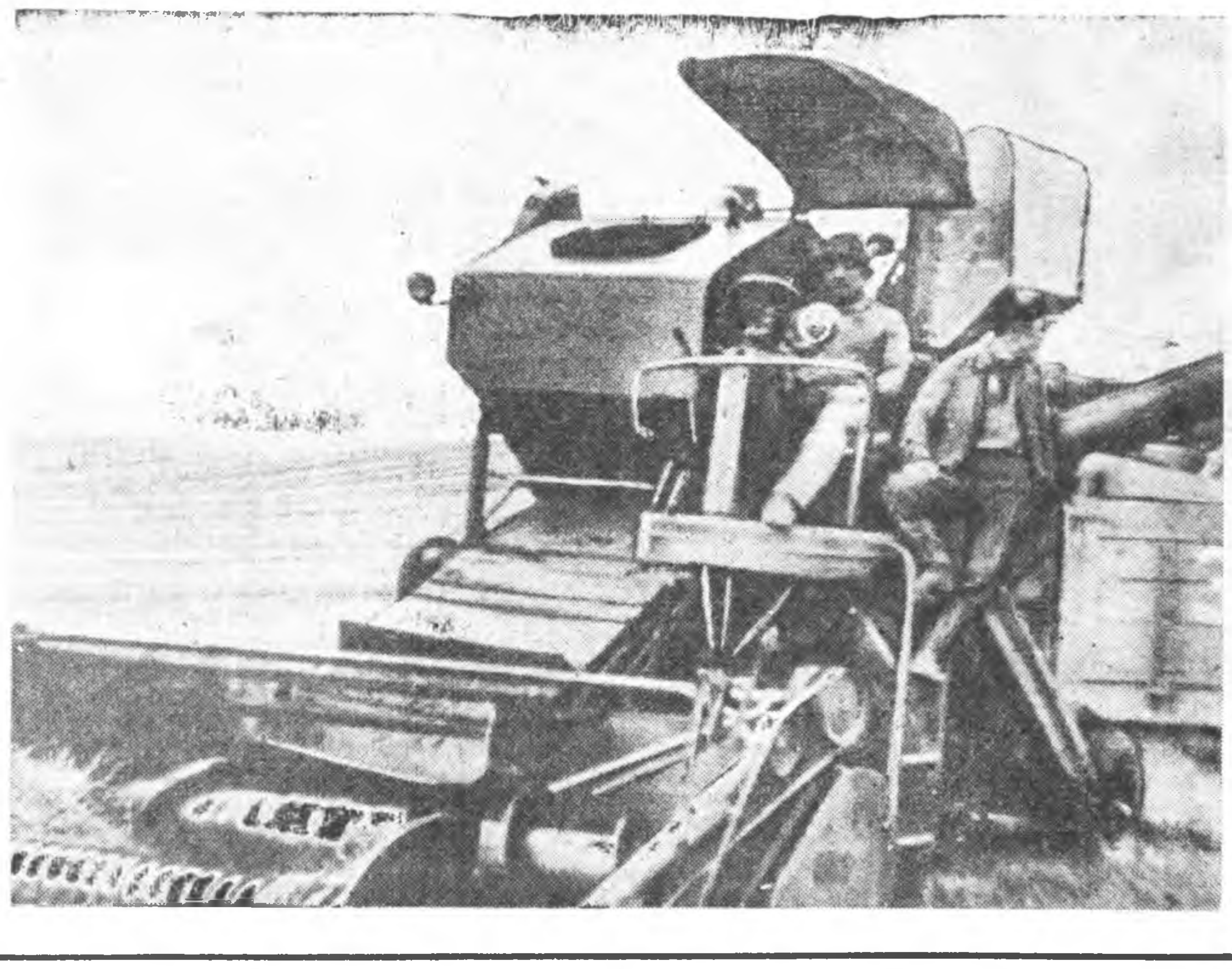

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Дармаев мүнөө прицепщигээр ажаллажа байhан Улаан-Үдын багшанарай училищиин студент Виктор Будажаповтай хөөрэлдэжэ байна.

Л. ЦЫРЕМПИЛОВАЙ фото.

ТҮСЭБӨӨ ҮЛҮҮЛБЭ

Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой механизаторнууд хабарайнгаа тарилга дүүргэмсээрээ комбайнуудаа заhабарилжа эхилhэн байгаа. Тиимэhээ тарян хуряалгаяа эмхитэй hайнаар, саг болзортонь эхилhэн юм. Үнгэрhэн хугасаа соо эдэнэр 6 мянган центнер ороohо гүрэндэ худалдажа, жэлэйнгээ түсэбые 2 мянган центнерээр үлүүлээ.

Эндэ үнинэй механизаторнууд Б. С. Ринчинов, Б. Д. Цыренов, М. В. Чернов, ороohо тарян зөөгшэд С. Богатов, Д. Гомбоев, Н. Раднаев болон бусад хамта хүдэлдэг нүхэдэйнгөө дундаhаа онсо шалгарнад.

Мүнөө тус колхозой механизаторнууд тарян хуряалгаяа богони болзорто үнгэргэхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажаллажа байнхай.

Д. ДОНДУКОВ,
«Зэдын үнэн» газетын харюусалгата секретарь.

ШЭНИИСЫН БАЯН УРГАСА

hөөм ута хоолостой шэниисын ургаса hулахан hэбшээндэ эбхэрэн долгилно. Талын «корабльнууд» хаа хаанагүй тамаралдажа харагдана.

— Энэ жэл гектарай 16 центнерhээ доошо бэшэ шэниисэ абтахань ха,—гэжэ Байгалай совхозой дүршэл ехэтэй хүтэлбэрилэгшэд, агрономууд хөөрэлдэдэг болонхой.

Үнэхөөр тарянииинь hайн. Эрхим шанартай үрэhэ hайнаар элдүүрилэгдэhэн газарта тарижа, хойноhоонь оролдосотойгоор харууhалhанай ашаар тэдэнэр иимэ баян ургаса туйлаа ха юм.

Хэрбээ Тресково, Таракановка нютагуудаар ябаа hаа, бүриишье бүшмэг hайнаар ургаhан шэниисэ хаража болохо. Эндэхи бригаданууд гектарай адагынь 20 центнер шэниисэ хуряана.

Баян ургасаяа гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряан абаха гэжэ совхозой механизаторнууд габшагайгаар ажаллажа байнхай. Комбайнер Георгий Гаврилович Елизов хуряалтын түрүүшын үдэрhөө hайнаар ажаллана. Үдэртөө 16—17 гектарай тарян баал болгоно.

Совхозой 1-дэхи отделенидэ комбайнернууд Дмитрий Александрович Никонов, Александр Николаевич Коренев мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Горох хуряалга дээрэ аха дүүнэр — Константин Иванович, Василий Иванович Шевелевтон шалгарна. Тэдэнэр халаан соогоо 3,2 гектар хуряаха даабаритай аад, тэрэнээ 4,5—5 гектарта хүргэнэ.

Сэлмэг үдэр бүхэниие hамбаашалан, совхозой тарияашад хуряалгаяа хурдадхажа, гүрэндэ тарян тушааха түсэбөө болзорhоонь урид дүүргэхэ гэжэ оролдоно.

А. БУСУРМАНОВ.

Республикын колхоз, совхозуудай мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ тушаажа байhан тухай

1968 оной сентябриин 1-нэй мэдээн

(ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЭ ПРОЦЕНТЭЭР)

Аймагууд	Мяхан		hүн			Үндэгэн		Ноohон	
	3 кварталай	Жэлэй түсэбэй	3 кварталай	жэлэйтүсэбэй	Үнеэн бүриhөө тушаагдаhаниинь (кг.)	Жэлэй түсэбэй	1967 онтой жэшэхэдэ	Жэлэй түсэбэй	1967 онтой жэшэхэдэ
Баргажанай	78	51	78	65	690	88	77	86	90
Бэшүүрэй	70	52	86	69	900	122	95	110	102
Зэдын	78	48	78	62	808	104	104	91	89
Яруунын	76	47	86	71	941	178	178	106	99,7
Баунтын	37	36	99	86	810	—	—	—	—
Загарайн	73	48	92	72	1069	3,9 дах.	3,9 дах.	110	109
Захааминай	76	49	91	76	630	103	69	104	103
Кабанскын	114	84	93	78	1246	98	105	87	48
Прибайкалиин	119	93	91	81	1178	45	45	—	—
Хэжэнгын	53	38	77	62	713	112	93	99	88
Хяагтын	73	45	88	73	918	73	67	114	106
Мухар-Шэбэрэй	62	37	93	79	920	119	104	113	98
Сэлэнгын	74	45	98	85	1263	119	98	117	108
Түнхэнэй	95	72	105	85	915	84	97	116	98
Улаан-Үдын	86	62	103	87	1160	67	97	126	105
Хориин	51	36	97	81	917	155	125	104	96
Ахын	5	5	47	37	187	—	—	100,3	110
Хойто-Байгалай	10	10	81	66	661	—	—	—	—

БЭЛЭДХЭЛ hАЙНТАЙГААР ЭХИЛЭЭ

...намаршаг тээ шанга халуунай ...бууража, бэлшээриин но...сабшалангай хэнзэшье шэ...ээ хүсөөд, хонидой hайнаар ...шэхэ, хүсэ шадал абахада ...тай зохид саг ерээ.

Тиимэhээ Хурамхаанай совхо...й хонишод энэ үедэ хэзээ хэ...шэйхиhээ оролдосотойгоор хү...лжэ байна. Илангаяа дүршэл...бэрхэ хонишод—Юмжидма ...ренова Бутид Эрдынеева хоёр ...ябадаг хонидоо тобиржоон ...алуулжа шадаа Добын гала...зуhаhан эдэ хоёр отарынхид ...э хонидоо сентябриин 1-нээ не...прерывна аргаар үрэжүүлжэ ...эхилээ. Харюусалга ехэтэй ...хүдэлмэри ахалагша хонишон ...Дадма Цыреновада даалгаданхай. Нүхэр Цыреновагай ажалладаг пункт соонь ариг сэбэр. Хэрэгсэлнүүдээршье түгэс хангагданхай. Үрэжүүлгын үедэ гансал эхэ хонидоо бэшэ, мүн бэлэрдэг хусануудаашье тобир тарган байлгахые эндэхи хонишод оролдодог заншалтай.

«Буряадай АССР-эй колхоз, совхозуудта хони үсхэбэрилхэдэнь туhа хүргэхэ тухай» РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй баталан абаhан тогтоолдо харюу болгон, 100 эхэ хонин бүридэ 100 хурьга абахаар хараалhан Добын талын хонишод ханалга ехэтэйгээр ажаллана.

В. БАДМАЕВ,
Баргажанай племстанциин ахалагша зоотехник.

ХҮДЭЛМЭРИШЭД, АЛБА ХААГШАДАЙ СУГЛААНАЙ ҮҮРГЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

ВЦСПС-эй ПРЕЗИДИУМЭЙ ТОГТООЛ

ВЦСПС-эй Президиум «Предприятинууд, эмхинүүд, албан зургаануудтахи хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай суглаанууд тухай» асуудал зүбшэн хэлсэбэ.

Энэ асуудалаар баталан абаhан тогтоол доторнь иигэжэ тэмдэглэгдэнэ: иимэ суглаанууд ажалшадые политическэ талаарнь хүмүүжүүлгын, үйлэдбэриин түсэбүүдые дүүргэлгэдэ хүдэлмэришэд, алба хаагшадые элсүүлэн гулидхалгын, үйлэдбэри хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ тэдэниие олоор хабаадуулгын, парти болон правительствын директивэнүүдэй дүүргэлтые олониитын зүгhөө хинаха ябадал бэелүүлгын, ажалай социалис журам бэхижүүлгын шухала формо болоно. Түсэблэлгын, экономическа урмашуулгын шэнэ гуримай бэелүүлэгдэжэ байhан оршон байдалда, хүдэлмэришэд, алба хаагшадай ажал ба ажаhуудалай асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ ажахын талаар предприятинуудай бэеэ даалгые улам үргэдхэжэ байhан оршон байдалда суглаануудай үүргэ бүри ехэ болоно.

Профсоюзуудай комитедүүд партийна организацинуудай хүтэлбэри доро, тэдэнэй туhаламжаар хүдэлмэришэд, алба хаагшадай суглаануудые урдынхиhаа hайнаар бэлдэдэг, үнгэргэдэг болоо. Гэхэ зуура, тиимэ суглаануудай үүргые профсоюзай комитедүүдэй, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй зүгhөө тоодоггүй ушарнууд үзэгдэнэ. Хэдэ хэдэн предприятинуудта суглаан хаhа саг соогоо зарлагданагүй. Профсоюзай комитедүүд суглаанай зүблэхэ зүйл тодорхойлходоо коллективүүдэй hанамжые заримдаа хараада абадаггүй, шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ табидаггүй байна.

Хүдэлмэришэд, алба хаагшадай суглаа үнгэргэлгын талаар тохёолдодог дутуу дунданuудые зайсуулхыень, предприятинууд, эмхинүүд, албан зургаануудай коллективүүдэй үйлэдбэриин, ниитын ажабайдалда тэдэ суглаануудай дүүргэдэг үүргэ дээшэлүүлхыень ВЦСПС-эй Президиум фабриканууд-заводуудай, эхин шатын, районуудай, городуудай, областьнуудай, хизаарнуудай, республиканuудай түбэй комитедүүдые, профсоюзай соведүүдые уялгалба.

Предприятинуудай ажахын ябуулга hайжаруулха, ниитын үйлэдбэриин экономическа ашаг үрые ехэ болгохо, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, социалис уялганууд ба коллективэй договорнуудые дүүргэхэ, ажалаа эрдэм ухаанай заабаряар эмхидхэхэ онол арга дэлгэрүүлхэ, коммунис ажалай түлөө хүдэлөө хүгжөөхэ, ажалай журам бэхижүүлхэ асуудалнуудые суглаанай зүбшэн хэлсэлгэдэ табиха шухала. Тэрэшэлэн гэр байрын, соёлой-ажаhуудалай барилгын түсэбүүдэй дүүргэлтэ тухай, амаралта эмхидхэхэ, ажаллахада бүри зохид болгохо, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай социальна страхованиин ба бусад асуудалнуудые зүблэхэ зүйлдөө оруулха хэрэгтэй.

Иимэ суглаанууд дээрэ ажахын, профсоюзай харюусалгата хүтэлбэрилэгшэд, арадай гэгээрэлэй, элүүрые сахилгын, худалдаа наймаанай зургаануудай, городой транспортын, ажаhуудалай албанай, нютагай захиргаанай хүдэлмэрилэгшэд элидхэл хэдэг байха зэргэтэй.

Хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай суглаанууд дээрэ хэлэгдэhэн шүүмжэлхы ажаглалтанууд ба дурадхалнуудые анхаралтайгаар хаража үзэхэ, тодорхой хэмжээнүүдые хараалха, суглаанууд дээрэ баталагдаhан тогтоолнуудай, дурадхалнуудай түйсэдхэл, бэелэл хангахын тула захиралтанууд, приказуудые гаргуулха шухала. Тэдэнэй хэр зэргэ гүйсэдхэгдэжэ, бэелүүлэгдэжэ байhан тухай хүдэлмэришэд, алба хаагшадта ходо дуулгажа байха, энэ хэрэгтэ многотиражна ба ханын газетэнүүдые, нютагай радио хэрэглэхэ.

Профсоюзуудай Центральна Комитедүүд хадаа суглаанууд дээрэ оруулагдаhан дурадхалнуудые министерствэнүүдээр, албан зургаануудаар сэгсэлүүлгэхэ, тодорхой тобшололнуудые гаргуулха, тэдээн тухай хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай харьяата коллективүүдтэ мэдээсэдэг болгуулха уялгатай гэжэ тогтоол дотор онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Профсоюзуудай Соведүүд ба комитедүүд хүдэлмэришэд, алба хаагшадай суглаануудта бэлдэхэ, үнгэргэхэдэнь профсоюзай эхин эмхинүүдтэ тодорхой туhаламжа бүри ехээр үзүүлхэ ёhотой. Тиимэ суглаануудта профсоюзуудай Соведүүдэй, Центральна Комитедүүдэй, ВЦСПС-эй хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд ходо хабаадаха, элидхэлнүүдые хэхэ зэргэтэй. (ТАСС).

СОЦИАЛЬНА СТРАХОВАНИДАХИ ШЭНЭ ЗҮЙЛ

СССР-эй Министрнүүдэй Совет социальна страхованиин мүнгэ түсэблэхэ шэнэ гурим ВЦСПС-эй дурадхалай ёhоор тогтообо. Профсоюзууд ерэхэ жэлhээ хойшо социальна страхованиин талаар ажалшадые хангалгын бүхы мүнгые (пенсинүүдhээ бэшые) өөhэдөө хубааха эрхэтэй болохонь. hэргылэлгын, элүүржүүлгын хүдэлмэри улам hайжаруулхын тула, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай саг зуура ажалай хүсэ абахаяа болидог ябадал үсөөрүүлhэнэй үндэhөөр алмагдаhан мүнгэ зөөриие профсоюзууд хэрэглэхэ аргатай болохо. Энээн тухай ВЦСПС-эй секретарь Н. Н. Романов сентябриин 4-дэ болоhон пресс-конференци дээрэ совет ба гадаадын журналистнуудта мэдээсээ.

Энэ пресс-конференциие ВЦСПС, СССР-эй МИД-эй хэблэлэй таhаг эмхидхэhэн байна. Тэрэнэй темэнь —СССР-тэхи гүрэнэй социальна страховани. Коммунис парти, Советскэ правительство болон профсоюзууд арад зоной баян дэлгэр, болбосоронгы, элүүр энхэ байдалые улам hайжаруулха гэжэ саг үргэлжэ оролдодог. Совет хүнүүдэй баян дэлгэр байдалые саашаданъ хүгжөөлгэ өөhэдынь салин хүлhөөр, олзо орошоор хизаарлагдадаггүй.

Эдэнэр ниитын хэрэглэлэй жасануудhаа бүлэ бүхэнэй 750 түхэриг болохо тэдхэмжэ жэл бүри абадаг. Энэнь түлөөhэгүй hуралсалда, медицинскэ туhаламжа үзүүлгэдэ, социальна тэдхэлгэдэ зорюулагдадаг. Тэрээнhээ гадна, гүрэмнай жэл бүри бүлэ бүхэнэй 150 шахуу түхэригэй хэмжээтэй мүнгэ зөөри гэр байрын, hургуулинуудай, медицинскэ, соёлой-ажаhуудалай эмхи зургаануудай барилгада гаргашална.

Совет гүрэн социальна страховани тухай түрүүшын декредые бүри 1917 оной ноябриин 14-дэ баталан абаhан юм гэжэ ВЦСПС-эй секретарь hануулба. В. И. Ленинэй тодорхойлhон социальна страхованиин гол ёhо гуримууд тэрэ декредэй үндэhэн болоо бэлэй.

Советскэ Союзнай социальна страхованида оруулха түлбэриhөө хүдэлмэришэд, алба хаагшадаа сүлөөлhэн, дэлхэй дээрэхи түрүүшын орон болоно. Тиимэ түлөөhые предприятинууд гү, али эмхи зургаанууд салин хүлhэнэй фондын 4-hөө 9 хүрэтэр процентын хэмжээтэйгээр оруулдаг. hүүлэй 10 жэлэй туршада орон доторхи социальна страхованиин гаргаша 2,5 дахин нэмэжэ, мүнөө 14 миллиард шахуу түхэриг болонхой!

«Совет арадай баян дэлгэр байдалые улам hайжаруулха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай сентябриин (1967 оной) Пленумэй шиидхэбэри ажалша хүн тухай саг үргэлжэ анхарал оролдолго гаргажа байдагай эли тодо гэршэ болоно. Энэ шиидхэбэритэй зохилдуулан, ажалай хүсэ саг зуура абахаяа болигшодто үгтэдэг тэдхэмжын хэмжээн нэмээгдэhэн. колхозниигуудай, текстильнэ промышленностиин предприятинуудтахи эмэгтэй хүдэлмэрилэгшэдэй, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай инвалидуудай, Холын хойто зүгэй районуудтахи ажалшад ба бусадай пенси абадаг болохо наhан доошоо болгогдонхой.

ВЦСПС-эй секретарь санаторно-курортно эмшэлэлгэ хүгжөөхэ, ажалшадай амаралта эмхидхэхэ асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулба. Орон дотор 4500 гаран санатори, курортнууд нээгдэнхэй. Гансахан профсоюзууд 3 мянга шахуу санатори, курорт, пансионатуд ба амаралтын байшангуудтай юм. Тэндэ 435 мянган хүн нэгэн доро амардаг. Үнгэрэгшэ жэл санаторинууд, пансионадууд ба амаралтын байшангуудта 9 миллион үлүүтэй хүн амараа. Тэдэнэй 6 миллион хахадынь түлөөhэгүйгөөр эмшэлүүлhэн, амарhан гү путёвкын үнэ сэнгэй 30 процентые өөрhөө оруулhан байха юм.

Үхибүүдэй, дунда наhатанай амаралта эмхидхэлгэдэ профсоюзууд ехэ анхарал хандуулна. Эдэнэй аша туhада пионернүүдэй хэдэн мянгаад лагерь нээгдэдэг.

(ТАСС).

СОВЕТ ЖУРНАЛИСТНУУДАЙ БЭЛЭГ

МОСКВА (ТАСС). Америкэн эзэрхэг түрэмхэйшүүлдэ эсэргүүсэн бодоhон вьетнам арадай тэмсэлые үнэн зүрхэнhөө дэмжэдэг совет журналистнууд вьетнам ханинартаа бэлэг болгон сентябриин 4-дэ редакционно элдэб янзын түхеэрэлгэнүүдые, тэрэ тоодо фотоаппарадууд ба магнитофонуудые, эльгээгээ. СССР-тэ байдаг ДРВ-гэй посольствын нэгэдэхи секретарь Хоанг Мань Ту, СССР-тэхи НФОЮВ-ай саг үргэлжын түлөөлэгшэ эмхиин этигэмжэтэ Чыонг Куан Фан гэгшэд совет ханинартаа баяр баясхалан хүргэбэ.

ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ойдо

БАРИЛГАТА ЖЭЛНҮҮДЭЙ БААТАР АМИСХАЛ

ТҮРЭЛ МОСКВАДА

ХЭЛЫН ЗАХААМИН... Гушаад оной эхеэр Захааминай аймаг ошохо гээшэмнай ехэл түбэгтэй хэрэг бэлэй. Би тиихэдэ ангай арһа худалдан абадаг Дальгосторгын Захааминай болон Сэлэнгын аймагуудай нэгэдэмэл конторын директорээр хүдэлмэрилжэ байгааб. Совет засагай, шэнэ ажабайдалай амисхаал тайгын хүндыдэ ёһотоор сохилжо, үгытэй ядуу хүнүүдэй хүл дээрээ хүсэд бодожо байһан үе. Бидэнэр өөһэдыгөө Совет засагай түлөөлэгшэбди гэжэ тоолон, ябаһан газартаа шэнэ ажабайдал, Совет засаг, большевик парти тухай хөөрэдэг һэмди. Ангуушад, малшад манай хөөрөө ехэ һонирхожо шагнаха. Тэрэ үедэ комсомолой гэшүүн бүхэн революционно пропагандист ба агитатор байха ёһотой һэн шуу.

Нютагай нюдарган баяшуул, ламанар Совет засагта дуратай байгаа гэхын аргагүй. Тэдэнэр сагаантанай үлэгдэлнүүдтэй нэгэдэн, 1931 ондо шэнэ ажабайдалда эсэргүү үймөө үүдхээ һэн. Би погранична отрядай оперативна бүлэгтэ оруулагдажа, отделениин командир болобоб. Тиин үймөө үй бута сохилгодо, Баян Голдо болоһон шанга тэмсэлдэ хабаадалсаа һэм.

Үймөөнэй һүүлээр (ехэшье удаан болонгүй) Дээдэ-Үдэдэ татагдажа, партиин обкомой зуучалгаар хүнгэн промышленностиин Москвагай институтда эльгээгдээ һэм. Залуу Буряад республикада өөрын нютагай үндэһэ яһанай интеллигенци хэрэгтэй болежо байгаа бшуу.

Намда, үгытэй буряадай бүлэдэ түрэһэн хүндэ, ямар эрдэм һургуули байхаб. Институтда орохынгоо урда тэндэхи рабфагта оруулхые гүйгаа һэм. Рабфагта гурба һара соо үдэр, һүнине мэдэнгүй ном һудар шудалбаб. Одоол тиигэжэ институдай экономическа факультедэй студент болоо бэлэйб.

Студент ябаһан жэлнүүдээ үе наһандаа мартахагүйб! Һаяхана гартаа һэлмэ барижа, һалхин шэнги ниидэжэ ябаһан морин сэрэгшэд, дайсанай туулган аадар доро Сиваш нуурай үмхэй уһые гаталан гаража, барон Врангелиин үсэд эсэргүүсэлтые бута сохиһон красноармейцүүд институдай аудитори соо абяа

гаргангүй һууха... Дайсантай тэмсэжэ, үхэлһөө айнгүй ябагшад порфессорэй урда мэгдэн алдаха...

Жэл болоод байхадамни сугтаа һурадаг нүхэдни намайе институдай комсомолой организациин секретаряар һунгаа һэн. Мүн ВЛКСМ-эй Замоскворецкэ райкомой гэшүүн болобоб. Хүдэлмэри нэмэжэ, бүришье сүлөөгүй саг ерэбэ.

Студентнэрэй воскреснигүүдтэ, эдэбхитэйгээр хабаадалсагша һэмди. Бидэнэр түрэл оронойнгоо ниислэлые бүри гоё һайхан болголгые бүхы зүрхэнһөө хүсэжэ, сүлөөтэй сагаа хайрлангүй хүдэлдэг байгаабди.

ВЛКСМ-эй комитет институдай комсомолшууд ба залуушуулые хүмүүжүүлгын тухай түсэб табихадаа хуушанай коммунистнуудтай уулзалгануудые эмхидхэлгэдэ онсо анхарал хандуулагша һэн. Маанадтай большевик партиин элитэ ажал ябуулагшад нүхэд Орджоникидзе, Ярославский, Лозовский, Семашко болон бусад уулзажа, парти ба правительствын политика тухай хөөрэжэ үгэһэн байха. Тэдэнэр манай ажабайдалаар һонирхогшо бэлэй.

Мүн маанадта залуу уран зохёолшод, поэдүүд саг үргэлжэ айлшалагша һэн. Тиихэдэ Александр Безыменский, Вера Инбер, Иосиф Уткин гэгшэд наһаараа маанарһаа аха бэшэ—залуухануд ябаа.

Институтда Александр Безыменскиин түрүүшынхеэ ерэһэниие тодоор һананаб. Гоё һайханаар хубсаланхай, целиндр шляпа үмдэнхэй хүбүүн мэндэшье гэнгүйгөөр, зал соогуур тоггонгүй ябажа, сэхэ ендэртэ гараба. Тоггон торонгүй шүлэгүүдээ уншасагаагаад ябахаяа забдахадань, зал соо ехэ шууяатай болобо, эшхэрээн гараба. Студентнэр поэдэй иимэ абари зан гаргахадань дураа гутаһан юм. Александр Безыменский алдуугаа мэдэжэ, хожом ерэхэдээ бэеэ ондоогоор абажа, маанадта нүхэдэй ёһоор хандаа һэн.

Һуража байха үедөө агуу Ленинэй дүү Мария Ильинична Ульяноватай уулзаһанаа, тэрэнэй хэдэн даабари дүүргэһэнээ хэзээшье мартахагүйб. Нэгэтэ намайе ВЛКСМ-эй ЦК-да нүхэр Дэшпиллер гэжэ нүхэртэ ерэхые уриба.

Дэшпиллер ЦК-гай кадрнуудай таһагые даадаг байгаа бшуу.

— Нүхэр Бадма, — гэжэ тэрэ ехэ зөөлэнөөр угтаба. — Хиналтын Комиссиин ба Хүдэлмэришэн-Таряашанай Инспекциин гомдол шалгаха нэгэдэмэл бюро гэжэ мэдэхэ гүш? Бидэнэр таниие тэрэнэй штабнабашэ инструктораар эльгээхэ хүсэлэнтэйбди...

Иигэжэ Мария Ильинична Ульяновагай эрхилдэг эмхи зургаанай штабнабашэ инструктор болоһон байгааб.

Мария Ильиничнагай хэдэн даабари дүүргээ һэм. Тэрэнэй ирагуу зөөлэн абари зантайгаар, хүндэ ехэтэйгээр, нүхэрэй ёһоор хандадагыень мартахагүйб.

Минии Москвада һуража байхада буряад студентнэр олоншье бэшэ һэн. Бидэнэр ходо уулзадаг, ерээдүй саг тухай, Буряад нютаг тухай ходо хөөрэлдэгшэ һэмди. Москвада Буряад нютагай студентнэрэй нэгэдэл бии байгаа. Би тэрэ нэгэдэлэй түрүүлэгшын орлогшонь ябаа бэлэйб.

...Институдай ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь байхадаа комсомолой бүхэсоюзна долоодохи конференциин делегадаар һунгагдажа, тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадаа һэм. Иигэжэ Москвада һураха үе сагтаа ниитын, комсомолой ажабайдалда хабаадалсажа дүй дүршэлтэй болоһомни хожомоо ехэ туһатай байгаа һэн.

Б. СЕЛЬВЕРОВ,
тусхай пенсионер, 30-аад оной комсомолец.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Бадма Будеевич Сельверов ВЛКСМ-эй бүхэсоюзна долоодохи конференциин делегадуудай дунда.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ АЛХАМУ

1932 он. Коммунис партиин, Советскэ правительствын хараалһан сэсэн мэргэн политика бэелүүлэн, хүдөө ажахые колхоз, совхозуудай замда оруулха ехэ ажал ябуулгын дүүрэнтэһэн шахуу үе һэн. Бүхы ороноо улам саашань индустриализацилха гэһэн зорилго табигдаһаар лэ байгаа. Урдань зэрлиг газар байһан тала губинуудта, бар тайгадашье шэнэ шэнэ завод, фабрикануудай гал носоно, карта дээрэ шэнэ шэнэ городуудай нэрэ бии болоно... Тэдэ олон барилгануудай дунда Улаан-Үдын паровоз-вагон заһабарилгын заводой нэрэ дурдагдана...

ЛВРЗ... Буряад ороной ехэ индустриин түрүүшын гигант. Энэ гигантые бодхоолгодо нютаг зон — буряад угсаатан эдэбхитэйгээр хабаадаһан түүхэтэй.

Урда тээхэнэнь адууһа малаа адуулжа, ан гүрөөл агнажа, анзаһанай барюул барижа ябаһан буряад хүбүүд, басагаднай шэнэ үдэрэй мандажа ерэхэдэ, гартаа балта абажа, хүдэлмэришэн ангиин жагсаалда зогсоно... Эндэ—нарһан тужын оёорто, түүдэгэй дэргэдэ Баргажан Яруунын, Түнхэн Хориин, Алайр Боохоной—Буряад ороной бүхы аймагуудай залуушуул ханилан танилсажа, гар гараа барилсан, ирагуу аялгаяа нэгэдхэн ёохорлонод.

Тэрэ үе сагай газетэнүүдые хаража үзэе. Боохоной аймагай (тиихэдэ Байгал далайн баруун талын буряадуудай ажаһуудаг аймагууд Буряадай автономито республикада ородог һэн) **«Боханская правда»** газетын шарлашаһан хуудаһанууд дээрэ «Бурремзавод барихабди» гэһэн гаршаг бии болоно. Түрүүшын гаршаг доро 1932 оной июлиин 10-да «Барилгада 500 хүниие эльгээхэ» гэһэн редакционно бэшэг толилогдонхой. Бэшэг соо иигэжэ хэлэгдэнэ:

«ЛВРЗ-гэй барилгада аймаг 500 хүниие эльгээхэ ёһотой.

ВКП(б)-гэй айком ба аймгүйсэдком бурремзавод барилгые гүн гүнзэгы удха шанартай хэрэг гэжэ тоолон, Буряадай индустриин гигант барилгада социалис хүдөө нютагай 500 ударнигуудые эльгээхын тула эмхидхэлэй хүдэлмэриие большевик ёһоор үнгэргэхыень партийна, комсомольско, советскэ, профсоюзна организацинуудые, колхозуудые уялгалха...» Тэрэ үе сагта ангиин тэмсэл үшөө һүнөөгүй байгаа. Баяд, ноёдуудай үлэгдэлнүүд эрдэм бэшэггүй хүдөө нютатайхидай дунда хорото ябуулга нюусаар тараадаг һэн. Дээрэ дурсагдаһан бэшэг соогоо газетэ иигэжэ үргэлжэлүүлнэ: **«Енгүүд нютагай нюдарган баяшуул «тэрэ заводто ошожо, гэдэһээ үлдэжэ үхэхэтнай гү? Үгышье һаа, таанарые дайнда эльгээхэ» гэжэ таряашадай ухаан бодолые эрьюуяхэеэ оролдоно. Ангиин дайсадта хатуу харюу угтэхэ ёһотой...»**

Буряад ороной ниислэл хотын дэргэдэ ЛВРЗ-гэй гэрэлтэ корпусууд зэлэ татан бодобо. Республикын түрүүшын гигант хадаа шэнэ фабрика, заводуудай барилгын эхи табижа, Буряад ороние улам саашань индустриализацилха гэһэн ехэ зорилгодо үргэн зам нээбэ.

* * *

Үшөө 1934 ондо Захааминай аймагай Мэлэ-Борто нютагай үндэр наһатай буряад малшан Шампии Ямпилов Юнхэр гэжэ газарта вольфрамай хэбтэшые олоһон юм. Тиигэжэ Юнхэртэ Зэдын вольфрамай комбинат баригдажа эхилээ бэлэй. Энэ комбинат барилгада комсомолшууд, залуушуул мүн лэ эдэбхитэйгээр хабаадана.

Мантан томо энэ барилга дээрэ эрдэм һургуулигүй залуушуул ерэжэ хүдэлмэрилхэтэйгөө хамта дүршэлтэйшье, мэргэжэлтэйшье болоно. **«Совет вольфрамай түлөө»** газетын 1940 оной апрелиин 5-най номерто (Зэдын вольфрамай комбин комой орган) тэдэ залууш гэн тухай «Нүхэр Тишк сарь-стахановец» гэжэ ста бэшэнэ. Энэ статьяһаа хэд дые уншагшадта дурад

«1937 он. Зэдын вольф бинадай барилга түлэг ду бинадай барилгада Эхэ зүг бүриһөө хүнүүд ерэжэ. шэнэ коллективтэ орожо, лаа шэнээр эхилнэ.

Мүн залуу хүдэлмэриш дэл шэнэ ажабайдалаа Тишков ямаршье мэргэжэл һээ Юнхэрэй руднигай ме цехтэ кочегар болоо юм. һайнаар ажаллажа, кочега жэлые түргэн шудалба.

1938 он. Иванние слес дэлмэридэ абаба.

Үшөө нэгэ жэл үнгэрбэ. комбинадай түрүүшүүлэй раба. Мүнөө комсомолой гэш Тишков Юнхэрэй хоёрдохи хабсаралгын хүдэлмэрида Тон харюусалгатай хүдэлм бүри халаанайнгаа даабари дахин дүүргэнэ. Һүүлшын гаан һара соо нүхэр Тишко надай слесарьнуудай дунд рүүлэн ябана...»

Табан жэлэй барилган хүдэлжэ байгаа Буряад орон молшуул болон залуушуул түрүү зэргэдэ жагсан яба бан жэлнүүд — тэдэнэй ажалай түрүүшынь универ лоһон байха. Илангаяа тэрэ ряад оронойманай техническэ генциин түрүүшынь түлөө инженер, технигүүд, ухаала шод урган гаража эхилээ б

ХОЁР КОМСОРГТОЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

ЛВРЗ-е Буряадай түрүүшын гигант гэжэ нэрлэхэ ёһоорөө нэрлэдэгбди. Үнэхөөрөөшье мүнөө үедэ томо томо завод, фабрикануудай бии болонхойшье һаа, ЛВРЗ Буряадай индустриин түүхэдэ түрүүшын томо завод ха юм.

Һаяхан манай корреспондент заводой комсомолой комитедэй секретариин орлогшо **Владимир Бодровтой** хөөрэлдэбэ.

Корреспондент: Володя—иигэжэ нэрлэхыем зүбшөөхэ түт?

Бодров: Зүбшөөнгүй яаха гээшэйб! Комсомолдо нэрэ, обогоороо хэлэлсэхэ ёһо сахигдадаггүй бшуу.

Корреспондент: Тиимэл хадань, би Танда нэрээртнай хандабаб. Володя, заводой комсомолой организаци ямар бэлэгтэйтээр 50 жэлэйнгээ ойн һайндэрые угтахала байнаб?

Бодров: Ажалай бэлэгүүд ехэ даа. Нэгэдэхи, хоёрдохи кварталайнгаа түсэбые үлүүлэн дүүргэһэн комсомолой эхин организацинууд заводтомнай олон. Гадна манай заводой түрүүшын комсомолшуудай жэшээгээр субботнигуудые эмхидхэжэ, түмэр-түдэтэ суглуулдагбди. Агитпоходуудые үнгэргэнэбди. Һаядаа «Улаан-Үдэ—Байгал» гэһэн маршрудаар аяншалта эмхидхэхэ түсэбтэйбди. 20-ёод, 30-аад, 40-өөд, 50-яад, 60-аад онуудай комсомолшуудай уулзалган болодог.

Гадна залуушуулай спортивна бэлэдхэлдэ горитой анхарал хандуулагдадаг юм. Советскэ Союзай Герой С. Н. Орешковэй нэрэмжэтэ шанда хүртэлгын эстафетэ һая үнгэрөө.

Корреспондент: Заводойнгоо комсомолой түүхэ шудалхын түлөө юун хэгдэнэ хаб?

Бодров: Манай заводто комсомолой путевкоор ерээд, пенсидэ гаратараа хүдэлһэн хүнүүдэй список табяабди. Гадна манай комсомолой организацяар хүмүүжүүлэгдэжэ, дээшээ ургажа гараһан хүнүүдэй нэрэнүүдые бэдэрнэбди.

Комсомолой түүхэ тухай домоглоһон стендүүдые эмхидхээбди, альбомуудые хэжэ байнабди.

Манай заводһоо ехэ олон нүхэд, тэрэ тоодо комсомолшууд, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда мордоһон түүхэтэй. Тэдэнэй тухай материалнуудые суглуулнабди.

Манай заводһоо дайнда мордоһон нүхэдэй дундаһаа С. Н. Орешков, И. А. Вакарин гэгшэд Советскэ Союзай Герой болоһон намтартай. Хэрбээ Сергей Орешков тухай хүнүүд хүгшэн залуугүй— хүү мэдэдэг һаань, Изот Антонович Вакарин тухай үсөөн хүн мэдэдэг һэн. Мүнөө тэрээн тухай материал суглуулагдажа байнхай. Тэрэ—Шэтын областиин Петровско-Забайкальска районой Пески гэжэ тосхоной хүн. Манай заводто 1936 онһоо хүдэлһэн намтартай,—гэжэ Владимир Бодров хөөрөөд, столойнгоо һугалта сооһоо хоёр фото абажа харуулна. Тэдээн дээрэ Советскэ Союзай Герой И. А. Вакаринай дүрэнүүд. Нэгэн дээрэнь захадаа ахалагша лейтенантын тэмдэгүүдтэй хүн һууна. Залуудаа абхуулһан дүрэнь ха— нюурынь гүлмэрхэн. Хоёрдохи зурагтань—яһала торнижоһон, юу хээ үзэнтэһэн хүнэй нюур. Потонуудынь капитанай дүрбэн мушэтэй. Энгэртэнь Алтан Одон медаль, Ленинэй, Дайшалхы Улаан Тугай, Улаан Одоной орденууд.

— Изот Антонович манай заводой эрхим хүдэлмэришэн байһан юм,—гэжэ нүхэр Бодров саашань хөөрэнэ.—Бэеэр томо, мушхаралдан зангирһан балсангуудтай хүбүүн байгаа юм гэжэ тэрээнтэй хамта хүдэлһэн нүхэдынь дурсадаг.

— Юрэдөө манай комсомолой организаци ажалайшье, дайшалхышье ёһо заншалтай юм даа. Тэрэнииень бидэ, мүнөөнэй залуушуул һайханаар сахихые оролдодог зомди. Хэрбээ комсомолоймнай түүхые мэдэхэ гээ һаа, түрүүшымнай секретарьтай ошожо зугаалыт,—гэжэ Бодров миһэрбэ.—Добрынин Алексей Алексеевич гэжэ хүн байха. Дайнда хабаадаһан. Дайнай һүүлээр заводтоо партийна эхин организацинуудай секретаряар хүдэлһэн юм. Мүнөө пенсидэшье һаа, хүндэтэ комсомолец һэн хойноо комсомолойнгоо ажал орхёогүй. Комсомолой лекторнуудэй бүлэгэй гэшүүн...

Удаань манай корреспондент **Алексей Алексеевич Добрынинтай** уулзажа хөөрэлдэбэ. Һаяхан операцида ороһоншье һаа, Алексей Алексеевич маниие ехэ баяртайгаар угтаба. Заводой комсомолой түүхэ тухай асуухада, нюдэниинь залуу ошоор ялалзан, иигэжэ хөөрэбэ:

— Анхан хооһон тайга байһан газарта мантан томо завод бодохонь гэһэн һураг суу хүн бүхэниие һонирхуулаа бэлэй. Заводой һуурин һаял табигдажа байхада, би сэрэгэй уялгата албанһаа табигдажа ерээб. Өөрөө би хүршэ Шэтын областиинби. Армиһаа урда тээ комсомолой хүдэлмэриин дүршэлтэй байгааб. Тиимэһээ эндэ хүдэлхэеэ ерэхэдэм, намайе комсомолой постройкомой (анхан комсомолой комитет иимэ нэрэтэй байгаа юм) секретаряар һунгаа һэн. Оо! Ямар ехэ бэрхэшээлнүүдые дабажа, заводоо хүсэндэнь оруулаа гэжэ һананат. Үбэлэй шэмэрүүн жабарай үедэ майханууд соо байрладаг һэмди. Үе мүсэшни бээрэжэ, үргэншни хабжаганажа байха. Теэд тэрэ үеын барилгашадай зориг мүхэшэгүй һэн. Урмад хухаржа, уралаа һанжуулдаг хүнүүд нэгэ-хоёр лэ дайралдаха. Тиимэшүүлые бидэ аргагүй һэмди. Дурагүй һаа дүрбэн зүг, найман хизаарай али нэгые шэлээд лэ талиигыш...

Журамтай һэн даа тэрэ үеын комсомолшууд. Мянга гаран комсомолшууд нэгэ хүн шэнги эбтэйтээр хүдэлхэ. Комсомолой путевкоор хэдэн зуугаад залуушуул Москваһаа, Ленинградһаа, Украинаһаа ерээ һэн. Яаралтайгаар байрануудые барихабди. Мүнөө тэдэнэймнай орондо үндэр һаруул байшангууд баригдана. Теэд тэрэ үедэ тэдэ бараагуудхай ямаршье ордонһоо дээрээр һанагдадаг бэлэй.

Мүнөө этигэхээр бэшэ юм лаб даа. Зүтөөр тиимэ байгаа бшуу даа: эдихэ уһаяа Үдын толһоо мөрёор зөөдэг һэмди. Водопровод һүүлдэ бии болоо лаб даа.

Олон залуушуул, илангаяа хүдөө нютагуудһаа ерээшэд ямаршье мэргэжэлгүй байха. Тэдэниие мэргэжэлтэй болгохын тула элдэб янзын курсануудые, кружогуудые эмхидхэдэг һэмди.

Спортивна бэлэдхэлээ дээшэлүүлхэ гээшэ тэрэ үеын комсомолшуудай түрүүшын уялга байгаа. Спортдоошье, ажалдаашье жэшээ харуулан, тэрэ үеын комсомолшууд хододоо түрүү зэргэдэ ябагша һэн. Дуу дуулалдажа ябаад, хирпиисэ хирпиисээр бодхооһон заводоо харахада, нюдэндэ урин агша,—гээд Алексей Алексеевич дулаахнаар миһэрнэ...

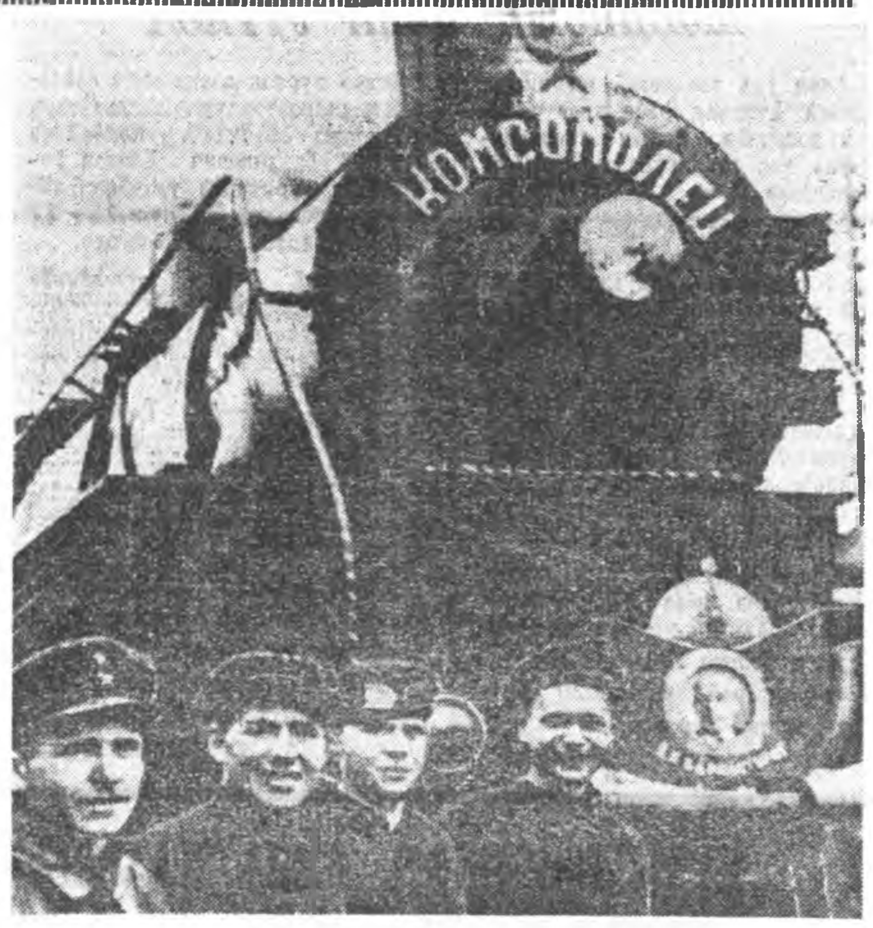

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Буряадай түрүүшын гигант хүдэлмэришэн ангиин залуу түлөөлэгшэдэй заһаба рилан гаргаһан «Комсомолец» гэжэ наровоз. Гушаад онуудай фото-зурагһаарепродукци

АЛДАРТА ОЙДО

зорюулагдаһан «Маяк гэжэ аман үгын журнал Ивалга тосхоной соёлой байшанда эмхидхэгдээ. Энэ нүхэр ёһоной хөөрэлдөөн Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын комсомолой комитедэй ба соёлой байшангай дирекциин үүсхэлээр эмхидхэгдэнэ.

«Ленин ба залуу үетэн» гэһэн элидхэл хүдөөгэй библиотекые даагша В. Е. Останина хэбэ. Урданай комсомолшууд — граждан дайнда эдэбхитэй хабаадагша М. Д. Цыпылов, Ивалгын түрүүшын комсомол басаган А. П. Базарова, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда хабаадаһан, модошо дархан П. Б. Кудрин, кондитерска фабрикын комсорг Т. Доржиева гэгшэд гурбан үеын комсомолшуудай ажабайдал, ажал ябуулга тухай һонирхолтойгоор хөөрэбэ.

Һүүлдэнь эндэ хабаадаһан нютагай комсомолшууд ба залуу үетэн Ленин тухай документальна кинофильмнүүдые хараба. Тиигээд хамтын наадан, хатар танца дэлгэрбэ.

Манай корр.

Улаан ашаан. Эдэ үгэнүүд тиихэ үедэ ямар һүртэйгөөр соностогшо һэм. Улаан хамбын түрүүшын ашаан дээрэ эрхэ бэшэ Улаан туг намилзаха. Зураг дээрэ: «Улаан Оронго» коммуныи улаан ашаан. «Үлүү таряагаа гүрэндөө тушаая!» гэһэн уряа доро залуу хамбышад жагсанхай. 1931 он.

З. ШЕХТЕРЭЙ
фоторепродукци.

ХҮДӨӨ НЮТАГУУДТАА ХҮНДЭТЭЙШҮҮЛ

Гуша гаран онуудай үедэ Эхэ орон доторнай стахановска түлөө хүдэлөөн үргэнөөр дэлгэрээ һэн бэлэй. Тэрэ хүдэл ряадай республикын ниитэ олон комсомолшууд болон за угаа эдэбхитэйгээр, эршэ зоригтойгоор хабаадана. Тиихэдэ һэн газетэнүүдһээ абтаһан гурбан бэшэг доро толилнобди.

«ҺАЙНШ ДАА, КОМСОМОЛНИ»

БИ, МОЛОНОВА Цыбык Будеевна, Баян-Голой Сомоной Соведэй Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн, 1931 онһоо комсомолой зэргэдэ ябанаб. Стахановска ажалайнгаа түлөө колхозой правлениин зүгһөө 16 дахин шагнагдаа һэм.

Һаалишан ажалтайб. 1938 оной арба һара соо 415 ажалта үдэр олобоб. Мүнөө политкружогто ябажа, эрдэм һургууляа дээшэлүүлхэ зуураа, газетэнүүдые саг үргэлжэ уншагшаб. Иигээд комсомолой дунда һургуулида орохо хүсэлэнтэйгөөр гэртээ ном һудар үзэнэб.

Намайе, урдань үзэг бэшэггүй ябаһан буряад басагые, эрдэм һургуулитай, мэргэжэлтэй болгоһон комсомолдоо гүн гүнзэгы баясхалангаа хүргэнэб.

Баргажанай аймагай
«Баргузинская правда»
газетэ. 1938 он.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ САМБАРТА БЭШЭГДЭБЭ»

Стахановска ажалай ба тодо мэргэн хүтэлбэриин түлөө Хонхолойн МТС-эй тракторна мэдээжэ бригадир, комсо шүүн Л. Н. Цыреновые В эй 20 жэлэй ойн нэрэмж дэлэлэй самбарта бэшэхэ...

Мухар-Шэбэрэй айма
«За большевистские т
газетэ. 1938

«НАДЯ ХҮНДЭТЭ НЭ ЗЭРГЭДЭ ХҮРТӨӨ»

Саншиханова Надя— лой эдэбхитэй гэшүүн, 193 колхоздо абтаа һэн. Энд шын үзэрһөө эхилээд, ш габшагайгаар ажаллажа, гай нэрэ зэргэдэ хүртөө.

Нёдондо Саншиханова архим ударнигуудай зэргэ соһонойнтоо түлөө ударни хознигуудай респуб съездэ эльгээгдээ һэн.

Мүнөө Надя «Красный хай» колхозой ахалагша ноор ажаллана.

Надя ниитын хүдэлмэрид хитэйгээр хабаадалсана».

Алайрай аймаг
«Аларский колхозн
газетэ. 1935

ХУБИСХАЛ ҮРГЭЛЖЭЛНЭ...

КОМСОМОЛШУУД ба залуушуул хүдөө тосхонуудта со культура дэлгэрүүлхэ хэрэгые өөрынгөө шухалын шух зорилго гэжэ тоолоод, нютагайхидайнгаа дунда ехэ хүдэлм ябуулна. Тэдэнэр өөһэдөө эрдэм шудалхынгаа хажуугаар на жаал болоһон эхэ эсэгэнэрээ, эгэшэ аханараа үзэг бэшэгтэ һу гана, өөһэдынгөө гараар бүтээһэн сценэ дээрэ зүжэг наада п бина, уншалгын гэрнүүдые, банинуудые барина...

1938 оной октябриин 29-дэ Ленинскэ комсомолой 20 жэ ой гүйсэбэ. Энэ үдэр Мухар-Шэбэрэй аймагай газетэ комсо шуудай ажалай бэлэгүүд тухай хөөрэхэтэйгөө хамта иимэ дээсэл дамжуулба.

«Сутайн сомоной Соведэй Карл Марксын нэрэмжэтэ кол зой комсомолшууд ВЛКСМ-эй 20 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зор лан, нютагтаа бани бариха уялга абаһан юм. Урдань хадаа х дөө нютагуудта нэгэшье бани үгы байһан. Мүнөө колхозой шүүд гоё бэлэгтэ хүртэбэ: комсомолшууд һайн түхеэрэлгэ бани барижа үгөө бшуу»...

Баргажанай аймагай Сахулиин һургуулиин һурагша Р Хамаганова өөрынгөө аймагай газетэдэ иигэжэ бэшэнэ: **«Восстание» гэжэ зүжэгтэ жандармнуудта алуулһан ком нистын эхэ болоод наадабаб. Алуулһан «хүбүүнэйнгээ» т лөө «генералһаа» үһөөгөө абааб.**

Һаяар «Пять минут смеха» гэжэ зүжэгтэ актрисын рол наадахаяа бэлдэнэб. Һайнаар наадахаяа оролдохоб...

Иигэжэ хүдөө нютагуудаймнай соёлой хубисхал һүрөөтэ хамаар дүлэ соробхилон урагшаа дабшана.

„М. ГОРЬКИИН НЭРЭМЖЭТЭ САМОЛЁТ БҮТЭЭХЭБДИ[1]"

«Максим Горькиин нэрэмжэтэ гигант-самолёт барилгада туһалая» гэһэн комсомолой гэшүүд П. Майорвой ба А. Чуринай уряае халуунаар дэмжэн, 20 түх риг мүнгэ өөрынгөө хубита болгон үгэнэб. Минии уря дэмжэгты гэжэ Н. Богдановта, П. Бальбуровта ханд наб.

Дольен **МАДАСОН».**

[1] Эхэ оронойманай комсомолшууд ба залуушуулай м гөөр «Максим Горький» гэжэ самолёт 1932 ондо бүтээгдэһэн юм.

ХҮМҮҮЖҮҮЛГЫН хүрсэ зэбсэгүүд

ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭ— ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭ

Июнин эсэс багта КПСС-эй районно комитедэй пленум үнгэрэгдөө һэн. Аймагай ажалшадай дунда үзэл сурталай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд, интеллигенциие хабаадуулха тухай асуудал энэ пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ һэн. Хүдөөгэй ажалшадай дунда ябуулагдадаг политическэ, үзэл сурталай болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ хүтэлбэрилхы олон хүдэлмэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй муусa хабаададаг дээрэһээ иимэ асуудал зүбшэн хэлсэхэ баатай болоодон байгаа. Иимэ хүнүүдые тоолохо болоо һаа, үнэндөө олон байна юм. Эдэнэр ажахын хүдэлмэриие соёл сурталай хүдэлмэриһөө таһалдаг, өөһэдынгөө ажахын зэргые бүтээгээл һаа, бэшэ юумэн тээшэ—ажалшадай эрхэ байдалааршье һонирходоггүй, хүнүүдтэй имагтал захиралтын хэлээр дуугаралсадаг, зонхилхо, захирхаһаа бэшээр хандадаггүй хүнүүд бии. Иимэ хүтэлбэрилэгшэд суглаанууд дээгүүр ажахын асуудалаар яһала оло дахин үгэ хэлэдэг, зүгөөр лектор, политинформатор, агитаторай үүргэ дүүргэхыень хэзээшье харахагүйш.

Модо бэлэдхэлэй Тужын участогой начальнигаар нүхэр Сомов һала үнинэй хүдэлжэ байнхай. Энэ коллективэй хүтэлбэрилэгшэ, коммунист хүн. Энэ ехэ коллективые хүмүүжүүлхэ талаар, модоной пунктда хүдэлжэ байһан хүнүүдые үзэл бодолой талаар хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри ябуулха хүн энэл байгаа гэжэ һанахаар. Тэд тиигэдэггүй байба. Модо бэлэдхэлэй пунктда политическэ хүдэлмэри эмхидхэхэ хэрэгтэ тушаалыт гэжэ энэ хүтэлбэрилэгшэдэ хандахада, лекцинүүдые паргорг уншаг лэ, би лекци уншаһаншьегүй байгааб, саашадаашье уншахагүйб гэжэ харюусаһан байгаа.

Хүдөө ажахын олон мэргэжэлтэд арад зоной дунда элидхэлнүүдые, хөөрэлдөөнүүдые мүртэй хэдэггүй байна. Гэхэ зуура хүдөө ажахын эрдэм, политическэ болон научна эрдэм дэлгэрүүлхэ ёһото пропагандистнууд байха зэргэтэй. Жэшээнь, совхозой директорнууд И. А. Косыгин, Н. О. Никитин, хүдөөдэ барилга хэдэг 335-дахи оньһожоруулагдамал нүүдэл колоннын начальник Н. Г. Мизилин, үйлэдбэриин управлениин главна мэргэжэлтэд ажалшадай урда лекци, элидхэл хэдэггүй шахуу. Энэнь ехэ дутагдал гээшэ ааб даа. Партиин райком эдэ бүгэдые мэдэжэ байдаг, тэдэниие заһаруулха хэмжээнүүдые абажа байнхай. Үйлэдбэриин коллективүүдтэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин түлөө хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдһөө ехэ эрилтэ хэдэг болонхойбди, эдэнэй хүдэлмэри хинанабди. Хүдэлмэришэдэйнгөө дунда ямар хүдэлмэри ябуулнаб, коллективтэнь политическэ информаци ямараар табигданхайб гэжэ энэ хүдөөгэй барилгын нүүдэл колоннын хүтэлбэрилэгшэдэй тоосоое КПСС-эй райкомой бюро дээрэ шагнагдаһан байна. Соёл сурталай болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалга тухай хожомоошье бюро дээрэ шагнадаг гуримтай болохобди.

КПСС-эй XXIII съездһээ хойшонхи үе соо ажалшадай дунда ябуулдаг хүдэлмэридэ шэнэ онол арга бии болонхой. Манай аймагта политическэ информаци хэгдэдэг боложо гуримшаа. Бүхы ажахынуудта, олонхи эмхи зургаанууд болон организацинуудта политинформаторнууд бии болонхой, хүдэлжэ байдаг. Предприятинууд болон организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд, эрдэм бэлэдхэл һайнтай мэргэжэлтэд энэ даалгабари дүүргэдэг юм. Хүрбын леспромхозой, Хүрбын совхозой үйлэдбэриин участогуудта, Хори тосхоной предприятинууд болон организацинуудта, дунда, найман жэлэй һургуулинуудта политическэ информаци саг үргэлжэ хэгдэжэ байдаг. Нютаг нютагта политинформаторнуудай семинарнуудые һаядаа үнгэргэхөөр КПСС-эй райком хараалһан байна. Иимэ семинарнуудые оло дахин үнгэргэһэн байгаабди, политинформаторнуудта ехэ туһатай байһанаа харуулба.

Хүдөө ажахын шухала кампанинуудай үедэ КПСС-эй райком политическэ эмхидхэгшэдые совхозуудта гаргадаг болонхой. Үнгэрэгшэ үбэлдөө малай үбэлжэлгын үедэ, хабарай тарилгын үедэ совхозуудай бүхы отделенинүүдтэ политическэ, эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулхын тулада аймагай эдэбхитэдһээ бүридүүлжэ хори гаран политическэ эмхидхэгшэдые хүдөө гаргаһан байгаа. Мүн үбһэнэй бригадануудта политэмхидхэгшэд гаралсаа һэн. Ажалшадай дунда эдэнэр политическэ хүдэлмэри ябуулдаг, хөөрэлдөөнүүдые хэдэг, тэдэнэй зорилгонууд тухай хэлэжэ үгэдэг, орон дотороо, хилын саана боложо байһан һонинуудые дуулгадаг, мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргадаг, хүдэлмэрилэгшэдэй байра байдал тухай анхардаг гэхэ мэтын ажал ябуулдаг уялгатай юм.

Парти, правительствын шухала шухала шиидхэбэринүүдые, уласхоорондын байдалай һонинуудые хүн зондо ойлгуулхын тулада КПСС-эй райком партийна, советскэ болон ажахын хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые совхозууд болон леспромхозуудта ходо гаргажа байдаг. Аймагай центрэй хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдһөө бүридэһэн, лекторнууд, политинформаторнууд энэ зундаа үбһэнэй бүхы бригадануудаар ябажа байгаа. Соёл сурталай хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг хүтэлбэрилэгшэдые нэрлэхэ болоо һаа, Анаатай совхозой директор Г. Н. Бородин, үйлэдбэриин управлениин начальнигай орлогшо О. А. Борисов, Хориин леспромхозой директор Л. Д. Шапхоев, аймагай прокурор Д. Д. Дагбаев, Үдын совхозой главна агроном Ц- Б. Данзанов болон бусад ажалшадай урда элидхэл, лекци ходо хэдэг, пропагандистска хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг юм.

КПСС-эй XXIII съездын, мүн ЦК-гай пленумүүдэй һүүлээр соёл сурталай хүдэлмэри эли бодо һайжарһан байна. Партийна, советскэ болон ажахын хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд энэ хүдэлмэридэ улам улам эдэбхитэйгээр хабаададаг боложо байна. Нүгөө талаһаа хүдөөгэй ажалшад орон дотор ба хилын саана боложо байгаа үйлэ хэрэгүүдээр улам улам һонирходог боложо байна. Ушар юуб гэхэдэ, ажалшадай дунда хэгдэдэг хөөрэлдөөнүүд, политическэ информаци тэдэниие һонирхуулдаг, мүнөөнэй уласхоорондын ба дотоодын байдалай шухала шухала асуудалнууд эдэнэрэй анхарал татадаг байна бшуу.

Манай ажал хэрэгтэ дутагдалнууд яһала бии ааб даа. Ажахын бүхы һалбаринуудта хүдэлжэ байгаа хүтэлбэрилэгшэдые соёл сурталай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадуулхын тулада гансахан партиин райком оролдохо бэшэ, мүн партийна эхин организацинууд бултадаа анхардаг, хүтэлбэрилэгшэ бүхэндэ шанга эрилтэ табидаг лэ болоо һаань, энэ хэрэг урагшатай байхань лабтай.

В. ГУМПЫЛОВ,
КПСС-эй Хориин райкомой секретарь.

Вагонһоо ашаа буулгаха түсэбөө хэр зэргэ дүүргэдэг байһыень элирүүлхын тула арадай хинагшад түмэр замай станци ошожо, шалгалта хэһэн байна. Буулгагдаһан ашаанда эзэн бусаар хандадаг ябадал элирүүлэгдээ. «Теплоприбор» заводто 1967 ондо үгтэхэ ёһотой байһан кокс мүнөө хүрэтэрөө хэбтэжэ байһаар. Шудхалаада тон хэрэгтэй энэ зүйл байгша оной июль һара соо заводой үйлэдбэридэ орохо аад, байраһаа багаханшье хүдэлтэгдөөгүй, элһэнтэй зууралдан, шанараа гээжэ захалаа.

Улаан-Үдын тоһоной бааза май һара соо түмэр замаар модо асаруулжа буулгуулһан аад, мүнөөшье болотор абаашуулха һэдэлгэ гаранагүй. Энэнь вагонуудһаа ашаа буулгахада тойбо татана. Гурбан зууһаа дээшэ тонно шулуун нүүрһэн хэзээ заяанай эндэ хэбтэһээр. Тоһоной баазын директорэй

ХАМТЫН ЗӨӨРИ ХЯМГАДАХА, АРЬБАДХА

ХЭМЖЭЭН АБТАНА

орлогшо нүхэр Чебунин арадай хинагшадай һануулгые хараадаа абажа, модоо арайхан гэжэ зайлуулаа. Иимэ һанаа амар хүтэлбэрилэгшэдэй гэмээр түс бааза 1183 түхэригэй яла түлэхэ баатай болоо. Энэниие 1967 оной ялатайнь сасуулбал, гурба дахин ехэ байна.

Тэрэшэлэн пивын заводто эльгээгдэһэн шулуун нүүрһэн элһэ шоройтой худхаралдажа хэбтэһээр үнинэй.

Улаан-Үдэ станциин ашаа буулгадаг хүдэлмэришэдэй хайша хэрэгээр хандаһанһаа болюжо, политехническэ институтда эльгээгдэһэн нэгэ вагон шулуу нүүрһэн шатажа байһан нүүрһэн дээрэ буулгагдашаһан байгаа.

Ашаа буулгадаг газарай талмай түхэреэн жэл соо сэбэрлэгдээгүй тооной. Хирпиисын бутархай алхам бүхэндэ дайралдана. Шалгалтын үрэ дүн Буряадай АССР-эй Арадай хиналтын комитедэй ээлжээтэ зүблөөн дээрэ соносогдожо, зэмэтэй нюурнууд хэһээтдээ.

Арадай хиналтын хүдэлмэрилэгшэд элирүүлэгдэһэн дутуу дундануудые түргөөр усадхахын тула оролдолго хүсэлэлтэ гаргажа байна.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

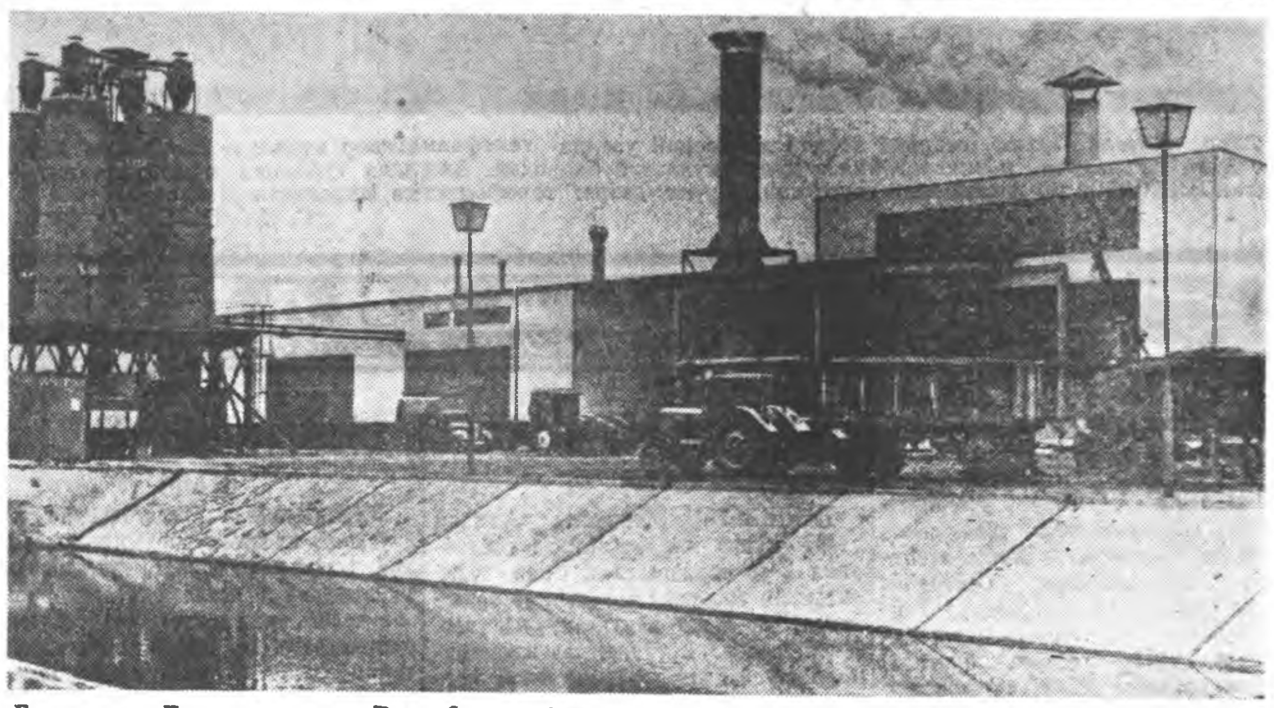

Германиин Демократическа Республикын Рамзле городто һаяхан холимол тэжээл үйлэдбэрилхэ шэнэ түхеэрэлгэ ашаглалгада тушаагдаа. Эндэ үдэр бүри 20 тонно холимол тэжээл бэлэдхэжэ болоно.
АДН-ТАСС-ай фото.

ДАРХАН—ХАНИ БАРИСААНАЙ ГОРОД

УЛААН-БААТАР. Советскэ Союзай, Польшын, Болгариин, Чехословакиин аха дүүгэй туһаламжатайгаар Монголой шэнэ промышленна район Дарханда байгуулагдажа байнхай.

Дарханай промышленна район ороной арадай ажахын хэрэглэмжэдэ 750 мянган тонно нүүрһэ, 100 миллион үлүүтэй киловатт-час электроэнерги мүнөө жэлдэ үгэхэ байна. Энэ залуу городой промышленна продукциин ниитэ хэмжээн энэ жэлдэ, нёдондоной-хитой сасуулбал, 45 процентээр нэмэхэ байна.

Город ехэ боложол байһаар. Шэмэтэ тэжээл буйлуулан гаргаха завод, хэдэ хэдэн культурно-ажаһуудалай барилганууд бодхоогдожо дүүргэгдэхэеэ байнхай.

ГДР-эй АГААРАЙ ХАРИЛСАА ХОЛБООН

БЕРЛИН. «Интерфлюк» гэжэ компаниин уласхоорондын харилсаа холбоон улам бүри үргэдэжэл байдаг. Хэрбээ нёдондо жэлдэ тэрэнэй самолёдууд Европын, Ази ба Африкын элдэб оронуудай 20 городто хододоо ниидэжэ ошодог байгаа һаа, энэ тоонь мүнөө жэлдэ 30 хүрэтэр олон болохо байна. «Интерфлюгэй» агаарай лайнернууд 17 ороной аэродромуудта буудаг, энэ жэлэй түрүүшын зургаан һарын турша соо 300 мянган хүниие зөөгөө.

Иимэ харилсаа холбоон «Интерфлюгэй» ба «Аэрофлодой» хоорондо хүгжэжэ байнхай. «Интерфлюгэй» самолёдууд Берлин-Москва гэһэн агаарай замаар ниидэжэ эхилһээр 12 жэл болоо. Гражданска авиацияа хүгжөөлгэдэнь, техническэ талаар нарижуулан һайжаруулгадань Германиин Демократическа Республикада СССР горитой туһаламжа үзүүлдэг.

ПОЛЬШО ОНДОО ОРОНУУДТА НҮҮРҺЭ УЛАМ ЕХЭЭР ХУДАЛДАНА

ВАРШАВА. Энэ жэлэй түрүүшын хахадта Польшо 13 миллион үлүүтэй тонно нүүрһэ ондоо оронуудта худалдаа. Энэнь нёдондо жэлэйхидэ орходоо 2 миллион шахуу тонноор ехэ юм. Нүүрһэ ондоо тээшэнь худалдалгаар нёдондо түйлагдаһан үрэ дүн мүнөө жэлдэ горитойгоор үлүүлэгдэхэ гэжэ багсаагдана.

ВЬЕТНАМДА ЗОРЮУЛАГДАҺАН ВЫСТАВКЭ

СОФИ. Американ эзэрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүүсэн вьетнам арадай хэжэ байһан баатарлиг тэмсэл тухай, социалис оронуудһаа, бүхы дэлхэйн арадуудһаа тэрэнэй абадаг хани ёһоной туһаламжа тухай Софида нээгдэһэн «Вьетнам илаха» гэһэн выставкын зуун дүшэн фото-зураг хөөрэжэ үгэнэ.

ДРВ-гэй тогтоһоор 23 жэлэй ойтой дашарамдуулагдан, энэ выставкэ эмхидхэгдэһэн байна.

(ТАСС).

Вьетнамай Демократическа Республика. Зураг дээрэ: Хайхун провинциин машина бүтээлгын заводой цех соо хүдөө ажахын машинануудай мөөрнүүдые гагнажа байна.
ВИА-ТАСС-ай фото.

Комсомол басаган Любовь Нестерова Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикада хүдэлжэ эхилһээр тиимэшье удаан болоогүй. Тэд өөрынгөө ажалда оролдосотой һайнаар хандажа, түсэб даабаряа хододоо үлүүлэн дүүргэдэг дээрэһээ коллективэйнгээ дунда хүндэтэй болонхой. Фабрикын комсомолшууд тэрэниие ВЛКСМ-эй комитедэй гэшүүнээр һунгаһан байха юм. Оролдосотой һайн ажалайнгаа хажуугаар Люба басаган эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлхын түлөө оролдожо, үнгэрһэн жэлдэ үдэшын дунда һургуулиин 10-дахи класс дүүргээ һэн. Энэ жэлдэ 11-дэхи класста һуралсана.

ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, нүхэр Нестерова халаан бүриингөө даабари 107—110 процент дүүргэнэ. Энэ жэлэй үнгэрһэн хахад соо Люба 1500 килограмм ээрэһэн нооһо алмаһан байна. Тэрээгээрнь 70 пальтогой сэмбэ нэхэжэ болохо юм. Зураг дээрэ Любовь Нестерова.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

ХҮДЭЛМЭРИШЭН ЗАЛУУШУУЛДА—ДУНДА ЭРДЭМ

Хүдөөгэй залуушуулые үдэшын, заочно һургуулинуудта олоор хабаадуулхын тула һүүлэй жэлнүүдтэ манай аймаг дотор зарим тэды юумэн хэгдээ. Багшанаршье эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ, һурагшадайнгаа эрдэм мэдэсэ дээшэлүүлхые үнэн зүрхэнһөө оролдоно. Тиихэдэ залуушуул ямараар һурадаг бэ? Энэ талаар ниитын харалга эмхидхэгдэжэ, зарим тэды ажаглалтануудые хэһэн, дурадхалнуудые оруулһан байна.

Үдэшын, заочно һургуулиин удха шанар тухай залуушуулда саг үргэлжэ хөөрэхэдэ ехэ туһатай юм. Арбан зургааһаа гуша наһа хүрэтэрхи залуушуулай һургуулида хэр зэргэ ябадагыень мэдэхэдэмнай, 674 хүн найман класс түгэсхөөгүй, 228 хүн арбадахиие дүүргээгүй байна. Ушар тиимэһээ ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа, энэ шухала хэрэгтээ бүхы арга боломжоёо гүйсэд хэрэглэхые оролдонобди, оролдожошье байхамнай лабтай. Тусхай плакадуудые ажахы бүхэндэ тараһан, аймагайнгаа газетэдэ хэды дахин бэшэһэн, нютагай радиошье хэрэглэһэн байнабди.

Һургуулинуудай директорнүүдые, һуралсалай таһагуудые даагшанарые суглуулжа, тусхай зүблөө хээд, һуралсалай пунктнүүдые олоор эмхидхэхэ гэжэ хэлсэгдээ бэлэй. Ганса үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ хоёр пункт эмхидхэгдэбэ. Ушар тиимэһээ 1967—1968-дахи һуралсалай жэлдэ (үдэшын һургуули) наймадахи класс 59 хүн, 11-дэхи класс 28 хүн дүүргэһэн байна. Тиихэдэ заочно һуралсалай талаар түсэбнай 120 процент дүүргэгдээ. Заочноор һуража байһан 330 хүнэй 53-ниинь 8 класс, 26-ниинь 11 класс дүүргэһэн юм.

Гэбэшье хүдэлмэришэн-залуушуулые үдэшын болон заочно һургуулида хабаадуулха талаар зарим тэды дутагдалнууд бии. Үшөө нёдондо эмхидхэгдэһэн тусхай комисси хүдэлжэ байһаар, тэрэнэй хэхэ юумэн яһала ехэ. Саг үргэлжэ шалгалта хэнэ, классуудые тусгаарлан эмхидхэнэ. Жэшээнь, Яруунын совхозой директорэй захиралтын гаргаһан ёһоор хадаа совхозой залуушуул бүгэдөөрэн үдэшын ба заочно һургуулида ябалсаха, транспортаар хангагдаха болоно.

Бэрхэшээлнүүд гэхэдэ, һургуулиин заочно таһагууд хэрэгтэй шухаг зүйлнүүдээр хүсэд хангагдаагүй байһаар. Классна журналнууд, учебнигүүд дуталдана. Багшанарaймнай олонхинь методическа зохёолоор хангагданагүй. Үдэшын, заочно һургуулинуудта багшанарые тусгаарлан бариха аргагүй тулгарданабди. Зарим багшанарай 3—4 һарын турша соо түлэбэригүй амаралтада гарахада, орондонь тад ондоо хүнүүд ерэдэг. Саг зуура хүдэлдэг багшанар ажал хүдэлмэридөө нэгэл юрэ хүйтэншэгөөр хандана, тиимэһээ урогуудынь удха шанарайнгаа талаар аараг байдаг. Энэ шухала асуудал үни хада шиидхэгдэхэ байгаа бшуу.

Д. ПУНЦЫКОВ.
Яруунын аймгүйсэдкомой арадай гэгээрэлэй таһагые даагша, багшанарай бүхэсоюзна съездын делегат.

МАНАЙ НЮТАГ

Сэлэнгын. Хяагтын аймагуудай хилые хүбөөлһэн Хуурайн дабаан дээрэ гараад, зүүн урагшаа шэртэн харабал, хүбшэ модоор элбэг хадануудаар хашалагдаһан үргэн сагаан тала харагдадаг. Сүхэ мүрэнэй талзан. нюдэнэй хужар болон урдахынь хараһан лэ байха.

Хэрэгээр гү, али ябууд зуура манай нютагаар ябаха һанаатай Хуурайн дабаанһаа зүүн урагшаа Харьяастайн голые уруудан ошоһон хүдөө харгыгаар мордоболтнай, эгээл түрүүн манай нютагай тала губиие шэмэлһэн, арад зоноймнай баялигай дээжэнь болохо олон мянган сагаахан хонид дары-дараа дайралдаха байха.

Юундэб гэхэдэ, манай Ехэ-Нугын совхозой ажахын гол һалбаринь — хонин ха юм даа. Мүнөө сагта манай уужам тала губиигээр, үргэн үбэртэй хадануудай хүндыгөөр 20 гара мянган толгой хонин бэлшэдэг.

...Замдаа ябаһаар харгын ялхитайда эсэн алдажа, бэеэ амаруулха гэжэ зогсоод, машинаһаа буужа шагнаархабалтнай:

Үргэн Сүхын эрье шадар
Үнэр баянаар оршоһон
Үлгы нютаг Ехэ-Нугаяа
Үгын дээжээр магтанам,

гэһэн ирагуу һайхан дуунай аялга танда заабол дуулдахал байха.

Энэ ирагуу хоолойгоор үлгы һайхан нютагаа, Сүхэ голоо магтан дууладаг ямар хүн байгааб? Манай нютагай хонишодой нэгэн лэ байха даа. Борис Цыденов гү, али Роза Цыденова, Виктор Ганжуров, Балмацу Доржиева, Намжилма Будаевашье байжа болохо.

Тиимэл даа. Манай хонишод ехэнхидээ ажалдаа аргатай, мэргэжэлтэй болоһон хүнүүд юм. Олон жэлэй хугасаада жэлһээ жэл бүри түрүү һүүри эзэлэн ябадаг хонишод Бальжап Аюшеев, Борис Цыденов, Бадмацырен Ганжуров, Александра Тантахоева, Должима Цыренжапова, Цыренжаб Эрдынеев, Бутид Чойнжурова, Баточир Дылгыров, Балмацу Доржиева гэгшэдые манай нютагаархинһаа гадна, үшөөшье гадуур мэдэхэл байха.

...Балмацу Юможаповна Доржиева 20-оод наһатайдаа хонишон болоо һэн.

Тэрэ үеһөө хойшо олон жэл үнгэрөө. 14—15 жэлэй туршада түрэл нютагтаа мал хаража, малшан хүнэй хэдэг юумые барандань хэжэ һураа. Һаалишаншье, тугалшаншье боложо ябаа юм. Тиигээд ямарханшье ажалда ябабашье. Балмацу хүндэ хүшэрһөө сухаридаггүй, эршэтэй ажалаараа цлгаран гаража, ажахын түрүүшүүлэй нэгэн боложо ябадаг.

Коммунис партиин гэшүүн Балмацу Юможаповна улам эршэтэй, урматай зоригтойгоор ажаллажа, хажуудаа ябаһан нүхэдөө ажалайнгаа дүлөөр сорьёжо, дахуулжа ябаһаар шуу.

1967 оной намар коммунистка Доржиева эхэ хонидой отарын ахалагша хонишон болоһон.

...Батын Хушуу. Хоёр үрөөтэй үндэр сагаан байшан. Һаяхан заһагдаһан, үшөөл олон юумээр дутамаг, хүсэд дулаалагдаагүй хониной байра. Намарай һэрюун бууха, хонидойшье хүшэ буурахаар шэнги. Балмацу гутанагүй. Өөрынгөө нүхэд Зина Маруся хоёртоёо малайнгаа байра дулаалжа, ханануудыень шабажа, сонхонуудынь шэллэжэ эхилээ һэн. Тиимэ дээрэһээ хүгшэрһэн хонидые илгажа, дүтэхэнөөр, зөөлэн хагдатай талаар харууһалдаг һэн. Заримыень газаагаашье орхижо, гарһаа эдюулдэг бэлэй.

Балмацугай тушаажа абаһан отарада — 562 эхэ хонин.

Уданшьегүй декабрь һарын эхеэр совхозой түб дээрэ хонишодой суглаан боложо, ямар аргаар үбэлые үнгэргэхэ, хурьгаяа угтажа абахаб гэһэн хөөрэлдөөн болобо. Түрүү хонишод социалис уялгануудаа абахые дурадханад. Балмацу Юможаповна уданшьегүй «Би хэнһээ дутахамниб» гэһэндэл: 562 хонидһоо 550 гаран хурьга абаха, мүн хонин бүриһөө 2,5 кг. нооһо хайшалхаб», — гэжэ уялгаяа мэдүүлбэ.

Январиин янгинама хүйтэнөөр хонидшье хурьгалжа эхилбэд. Унтаха нойроо мартаһандал, үдэр һүниие илгаруулхаа болихоор болотороо Балмацу, Зина, Маруся гурбан ажаллаа бэлэй.

— Үнэхөөрөөшье зарим хүгшэн хонидһоо һүүлдэ муу хурьгад гаража, эхэньшье һү муутай, мүн үри голдо оруулхаар лэ байгаа даа, — гээд Балмацу нэгэтэ хөөрөө һэн.

Тиимэ хурьгадые амяарань байлгажа, угжааршье һү эдюулдэг ушарнууд олон үзэгдээ ха юм даа. Ябахын хүсөөр, амиды гараһан хурьгадаа энэ тэрэгүйгөөр хүхэ ногоон дээрэ гаргахые оролдоһон даа.

Хониной хурьгалха болзор дүүрэжэ, хабарай наранай элшэ хурсадажа, хүхэ ногоон жэрылдэн гаража, одоошье нэгэ хатуу шанга үбэлжэлгэеэ мартаха саг ерэһэн, гэхэтэй хамта, хонишод даабари уялгаяа хэр зэргээр дүүргэбэб гэһэн һонирхолтой асуудалнууд гаража эхилбэ. Балмацу Юможаповнагай отара дээрэ 562 хонидһоонь 465 хурьгад абтаа һэн.

Иимэ хүндэ хүшэр байбашье Балмацу Юможаповна абаһан уялгаһа дүүргээ һэн.

Иигэжэ абаһан уялгынгаа нэгэ шатыень дабажа шадаа бэлэй. Хурьгадаа эхэһээнь илгажа тушаагаад байтарнь. хониной нооһо хайшалалга эхилбэ.

Совхозой эрхим хайшалагшад — Мария Цыбиктарова, Янжима Ганжурова, Степанида Болокова ба бусад 500 гаран хонидоо хайшалжа дүүргэжэрхибэ. Балмацу Юможаповнагай оэдьхэл хүдэлэнхэйшэг, нэгэ шэгнүүриин хажууда харагдагша һэн.

Уданшьегүй хайшалһан нооһоной дүн бүридхэгдэбэ. Бүхыдөө 533 хонин һайшалагдажа, 15 центнер нооһон абтаба, хонин бүриһөө 2,7 кг. нооһон хайшалагдаба.

...Энэ заахан бэшэг уншажа һуутарнай Сүхын голой баруун арын сууряагаар.

«...Үлгы нютаг Ехэ-Нугаяа
Үгын дээжээр магтанам»,—

гэһэн хонишодой хонгёо хоолойһоо гараһан дуунай аялга дуулдабал, гэдэнэй дунда эгээл ирагуу һайханиинь манай түрүү хонишон Балмацу Юможаповнагай дуун бэлэй.

Э. РАНЖУРОВ.

Ахын аймагай Орлик тосхоной хэлхээ холбооной узелда телефонисткаар худэлдэг Валентина Иванова һайн ажалаараа коллективэйнгээ дунда хүндэтэй болонхой. Ажалдаа түйлаһан амжалтаа энэ басаган ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ойдо зорюулна. Зураг дээрэ: телефонистка Валентина Иванова.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЧИКАГОДАХИ СЪЕЗД

Урданай Чикаго сэрэгүүдэй орохые оло дахин үзэһэн байха. Энэ хабар национальна гвардиинхид негрнүүдэй һуудаг кварталнуудта олон түмөөрөө орожо, бүхы амиды юумэнүүдые буудажа эхилээ һэн. Чикагода гал дүлэн соробхилоо: вертолёдһоо харахада, Чикагода 1871 ондо болоһон угаа ехэ түймэрые һанаандаа оруулхаар байгаа. Бүхэли бүхэли кварталнууд шатажа ороо. Граждан эрхын түлөө тэмсэлшэ Мартин Лютер Кингые Мэмфистэ расистнуудай алаһан ушар уур сухалаа хүрэлгые, үзэн ядалгые бүри шангадхаа. Америкын бүхы томо городуудта негрнүүдэй байдаг тусхай газарнууд (геттонүүд) бии юм, зүгөөр Чикагынхи шэнги тиимэ аймшагтай муухай гетто үгы.

Харин мүнөө эндэ түни түбшэн байгаа. Зүгөөр августын намдуу, тон һэрюун үдэртэ национальна гвардиин солдадуудай колоннонуудай город руу субан оролго тон гайхалтай байгаа. Демократическа партиин съездын нээгдэхын урда тээ засагаархид тэрээндэ өөрынхеэрээ бэлэдхэл хээ. Полициинхид (Чикагын полици урда штадуудай «гүрим сахигшадһаа» шэрүүн шангаараа дутуугүй юм) халаанһаа гадуур харуулда ябадаг болоо. Национальна гвардиин хэдэн мянган солдадууд үйлсэ талмайнуудаар байрлажа ороо. «Городуудай үймөө дараха һургаал гараһан саг үргэлжын армиин отрядууд Чикаго шадарай баазануудһаа аэропортдо транспортна самолёдуудаар асарагдадаг байһан юм. Эдэ халаа Вьетнамдахи уршагта муухай дайн байлдаанай «ветеранууд» болоно. «Чикаго Америкэн» гэжэ газетын бэшэһэнэй ёһоор, «шухала болоо һаань» Чикаго эльгээхын тулада Пентагон армиин гурбан бронетанкова дивизиие тодолон олоһон байгаа.

Тиимэ болохолоороо, Вьетнамдахи уршагта ябуулгада ба правительствын политикада дурагүйлхэгшэдэй эсэргүүсэн бодолгые уридшалан зайсуулхын, городой үгытэйшүүлэй һуудаг кварталнуудта шэнэ буһалгаанай болохо аюулые үгы хэхын тулада засагаархид хүсэеэ иимэ ехээр элсүүлһэн байна. Тиихэтэй хамта съездын болоһон «Уласхоорондын амфитеатрые» тойруулан шүбэгэтэ шабын түмэр татажа хүреэлхэдээ, өөрынгөө арадһаа американ засагаархидай айдаг байһые харуулаа.

ДРВ-е бомбодолгые болюулха, Вьетнамдахи арсалдаа тулалдаа амгалан ёһоор гуримшуулха эрилтэ хэдэг Юджин Маккартиин ба Роберт Кеннедиин кандидатурануудые даб дээрэхи түрүүшын һунгалтын болоходо һунгагшадай гурбанай хоёр хубиһаа олониинь дэмжээ һэн. Америкэдэ ехэ хохидолтой энэ дайн байлдаае арад зон буруушаагаа. Тэндэ 200 мянга шахуу хүн гэмтэһэн ба алуулһан, зуу миллиард үлүүтэй доллар гаргагдаһан байна гээд Нью-Йоркһоо ерэһэн делегат Поль О'Дуайер съезд дээрэ хэлэһэн байна бшуу.

Маккарти, сенатор Джордж Макговерн, Роберт Кеннедиин тала баригшад съезд дээрэ оруулһан хамтынгаа дурадхал соо иигэжэ онсолон тэмдэглээ: «Энэ дайн дары түргэнөөр болюулагдаха ёһотой. Энэ дайн сэрэгэй илалтаар дүүрэхэгүй. Энэ дайн Америкын зүгһөө тэрэниие саашадань үргэдхэхэ, манай сэрэгүүдэй тооё олон болгохо, ядерна зэбсэг хэрэглэхэ гү, али тулалдаанай географическа хилэнүүдые үргэдхэхэ аргаар дүүргэгдэжэ шадахагүй». Хойто Вьетнамые бомбодолгые бүхыдэнь үгэ дуугүйгөөр болюулха тээшэ дайн байлдаа зогсоохо түрүүшын алхам болохо һэн гээд дурадхал соо хэлэгдэһэн байгаа.

Энэ программна дурадхалые съезд олонхиин 1567 дуугаар буруушаагаа. Тус дурадхалай түлөө 1041 дуун үгтөө. Партиие нэгэдэлтэй хэбэртэйгээр харуулхын тулада үгээ ойлголсохо гэһэн һэдэлгэнүүдтэнь Сагаан байшан эсэргүүсэһэн байгаа. «Үгэеэ ойлголсохо хараа тэмдэгүүд» тусхай самолёдоор президентын Техасска фермэдэ эльгээгдэхэдэнь, Линдон Джонсон Вьетнам тушаа бүлэгыень шэнээр заһажа бэшэхэ эрилтэ хээ. Тиигэжэ ДРВ-е бомбодолго үгэ дуугүйтөөр болюулалгые арсаһан тиимэ бүлэгтэй һунгуулиин программа съездэ баадхагдаһан байгаа. Программа халаа Урда Вьетнамһаа 550 мянган тоото американ армиие «нэгэ талаһаа гаргахые» буруушааһан, Урда Вьетнамай туһамаршадай армиие шэнээр зэбсэглэхэ, һургаха шухала гэжэ тоолоһон байна. Бурин эрхэтэ гүрэнүүд болон арадуудай хэрэгүүдтэ хамааралсаха, тэрэ тоодо американ эрьенүүдһээ хэдэ мянган мильдэ зэбсэгтэ интервенци хэхэ (Конго ба Вьетнамда хэһэн шэнгеэр), Грециинхи шэнтеэр сэрэгэй-фашис урбалтануудые эмхидхэхэ, социалис оронуудта эсэргүү һүйдхэлтэ ябуулга хэхэ империалис хараа бодолоо зонхилхы парти баримталһан зангаараа үлөө.

Дүтын Зүүн зүг «дариин бочко» байһан зангаараа гэжэ тэмдэглэбэшье, Израилиин эзэрхэг түримхэйшүүлые үнэндөө дэмжэһэн хараа бодол һунгалтын урда тээхи программа соогоо съезд баримталаа. Буу зэбсэгээр, тэрэ тоодо «агаан лэ һайн түхэлэй сэрэгэй самолёдуудаар» Израильда США туһалха гэһэн уялга съезд абаа.

Президентын кандидадаар демократическа партиһаа Джонсоной тала баридаг мүнөөнэй вице-президент Губерт Хэмфриие съезд дэбжүүлһэн байна. Тиимэ ехээр мэдээжэ болоогүй, Мэн штадһаа сенатор Эдмунд Маски вице-президентын тушаалда кандидат болоо. Тэрэ Вьетнамда Сагаан байшангай бэелүүлдэг политикые съезд дээрэ сэхэ хамгаалһан байха юм.

Роберт Кеннедиин зарим тала баригшад хэрбээ Роберт Кеннедиин мэндэ байгаа һаань, Чикагодахи съездын дүнгүүд ондоо байха һэн гээд баталан хэлэдэг. Губерт Хэмфри хэдэн часай туршна соо ехээр мэгдэн һанаагаа зобоһон байгаа. Юуб гэхэдэ, Эдвард Кеннедиин хүрьгэн С. Смит гэгшын Юджин Маккартитай уулзаһанай һүүлээр, олон миллион мүнгэ зөөритэй, нүлөө ехэтэй Кеннедиин бүлэнэр президентын һууриин түлөө дахяад тэмсэл хэжэ орохонь гэһэн үгэ съездын боложо байһан байшангай коридорнууд соогуур дуулдадаг болоһон байгаа бшуу. Гэбэшье Джонсоной-Хэмфриин хүсэнүүдтэй үрдилдэжэ орохыень өөрынгөө советнигүүдэй ехээр уряалхадань, Эдвард Кеннеди тэрээнһээ арсаһан байна.

Сэрэгэй-промышленна хүсэтэ нэгэдэлнүүдэй аша туһые харадаг мүнөөнэй захиргаанай тала баригшад демократическа партиин хүтэлбэридэ ба аппарадта шиидхэхы һуури эзэлдэг юм. Тиимэһээ съезд дээрэ Хэмфриин дэмжэгдэхэ байһаниинь үнэндөө урид эли болоһон байха юм. Чикагын съездын 2.622 делегадай оройдоол 966-ниинь һунгагдаһан байгаа. Үлэгшэдынь партийна удамаршадаар гү, али штадуудай губернаторнуудаар томилогдоһон байна. Съездын бүхы шухала органуудтань Джонсоной-Хэмфриин хүнүүд һуулгагдаһан байна бшуу. Съездын түрүүлэгшэ Альбертын баридаг модок алха убайгүйгөөр баалалта хэхэ зэбсэг боложо үгөө.

Амфитеатр соо, тэрэ шадар ФБР-гэй ба нюуса албанай хоёр мянган агентнүүдһээ гадна, Чикагын мэр Ричард Дейлиин табималнууд ябуулга хэдэг байгаа. Тэдэнэр Чикагын алуурщадай аргануудые хэрэглэхэһээ сээрлээгүй, Нью-Гэмпширэй делегациин толгойлогшые арес[...] Маккартиин тала баригшад[...]гые тааралдуулан хүтэлд[...] Йоркын делегадые зал сооһо[...]жэ гаргаа, телевизионно ком[...]дай хэдэн корреспондентнүү[...] хёо. наншаа.

Даб дээрэхи түрүүшын һун[...] Маккартиин амжалта түй[...] Роберт Кеннедиин кампани[...] далсажа ороһоной, президе[...]соной тэмсэл хэхеэ болиһо[...]лээр мүнөөнэй хоёр партий[...] майшье үедэ Вьетнамай аса[...] правительствын политикые[...] зэргээр хубилгажа болохо га[...]рикан арад, илангаяа за[...] этигэдэг болоһон байгаа. Эн[...]ниинь мүнөө эли болоо. А[...] «хэниие шэлэхын аргагүй[...]галта» хэхэ болоод байна. [...]хадаа демократ Хэмфри, рес[...]нец Никсон хоорондоо тиима[...]гаатай бэшэ гэжэ арад зон[...] байна бшуу.

Маккартиин ба Кеннедиин[...]ригшад юу хэхэб, һунгалтад[...] даха эрхэтэй мүнөө жэлдэ а[...]рүүн болоһон 12,5 миллио[...] американецууд ноябрьда хэн[...] дуугаа үгэхэб? Президентын[...]да Хэмфриин кандидатурые [...]һээ сенатор Маккарти элитэ[...] Вьетнамдахи уршагта ябуул[...]люулхын түлөө оролдолго га[...]дые сенат ба түлөөлэгшэдэй [...] һунгахада туһалхыень өөры[...]ла баригшадые уряалаа. Вьет[...] дайн байлдаае буруушаадаг[...] Раскин шэнэ политическэ пар[...]гуулха һанамжа хэлээ. Энэ[...] дэмжэхэһээ Маккарти мүнө[...] бэеэ бариһан байна. Ноябрь[...] багахан саг үлөө. Тиимэһэ[...] хүсэндөө байһан хуулиин ёһо[...] бээ шэнэ партиин байгуул[...] тэрэнэй кандидат имагтал шта[...] хахадтань һунгалтада хабаа[...] хэтэй болож үрдихэ байна. [...] шэнэ парти байгуулха тухай[...] хал һонирхолтой ушар болов[...]

Демократическа парти дото[...] хүсэнүүд бии болоо. Тэдэнэр[...] һэн политикыень дайнай хойт[...] жэлнүүдтэ анха түрүүнэ[...] шүүмжэлжэ ороо. Чикагода [...]риин түйлаһан илалта прав[...]вын политикада тохёолдоог[...] шэлые шиидхээгүй, харин бү[...] згыруулаа, демократическа [...] бүри эмхигүй болгоо, ноябр[...] диилдэхэ аюул тэрээндэ то[...]лаа.

С. ЛОСЕВ (ТАСС-ай кор[...])
Чикаго.

ХИЛЬЫН САНАҺАА
ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

Урда Вьетнамдахи дайн байлдаан

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Американ сэрэгэй командованиин мэдээсэлдэ үндэһэлэн Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондент Сайгонһоо иигэжэ дамжуулна. Патриодууд Тайнинь городһоо зүүн тээшээ хорин километртэ далда газарта һуугаад, США-гай армиин 25-дахи дивизиин ашаанай машинануудай, бронетранспортернуудай колонные артиллереэр, ракетээр буудаа. Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд мэргэнээр буудажа, 35 американ сэрэгэй алба хэгшэдые хүлһөөнь буулгаа, дайшалхы техникые усадхаа.

Нячанг городые Национальна сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй артиллерийскэ подразделенинүүд сентябриин 4-нэй үглөөгүүр хоёр дахин буудаһан байна. Американ армиин корпусой штабта дүтэшэг снарядууд ба минэнүүд тэһэрһэн байха юм. Американ интервентнүүдэй дундаһаа алуулһан хүнүүд бии.

Урда Вьетнамдахи американ эзэрхэг түримхэйшүүлэй сэрэгүүд хэа хаанагүй патриодуудай зоримгой сохилтонуудые бэеэрээ үзэнэ. Жэшээлхэдэ, ехэ хохидолдо орохоһоонь түбэгшөөн айһан дээрэһээ № 12 автохаргыгаар сэрэгүүдэйнгээ ябалгые американ командовани болюулха баатай болоо. Энэ харгы Меконг мүрэнэй адагтахи провинциальна шухала центр тээшэ ошодог юм. Тэрэниие Урда Вьетнамай патриодууд хинажа байдаг.

О. Шик тушаалһаа буулгагдаа

ПРАГА. (ТАСС). Мүнөө Белградта байһан О. Шик ЧССР-эй правительствын түрүүлэгшын орлогшын уялгаһаа сүлөөлэгдөө гэжэ эндэ мэдээсэгдэв. Революцида харша этэгээдүүдтэй хойболдоһон баруунай ревизионист үзэлтэй хүсэнүүдэй дунда О. Шик эгээн лэ аюултай хүнүүдэй нэгэн байгаа гэжэ мэдээжэ. Олон тоото үгэнүүдые хэлэхэдээ, Чехословакиин хүгжэлтын социалис замые убайгүйгөөр шүүмжэлэн «хардадаг, өөрынгөө «шэнэ экономическа модель» гэдэгые дурадхадаг байгаа. Энэнь орониие капиталис замда оруулха, империалис гүрэнүүдһээ зулдыданги болгохо гэһэн удхатай байгаа бшуу.

О. Шик И. Гаектэй хамта Белградта шэбээлээд байхадаа, «хариин орондохи правительствын» үүргые өөртөө даажа абахаар бэлэн байдаг саг зуурын комитет гэдэгые байгуулаа. Эдэ түсэбүүдынь урагшагүйдэжэ, О. Шик политическэ талаар нанхаруудтаа.

Браззавильдахи байдал

БРАЗЗАВИЛЬ. (ТАСС). «Национальна худэлөөнэй залуушууд», Конгын эхэнэрнүүдэй революционно союз, конголез профсоюзуудай конфедераци гэжэ организацинуудай хүтэлбэрилхы органууд, мүн нютагуудтахи эмхинүүдынь сентябриин 4-дэ тараагдаа гээд Конгын информационно агентство соносхоо.

Революциие хамгаалха нютагай комитедууд 9 хүнһөө бүридүүлэн орон нотор хаа хаанагүй байгуулагдахань гээд мэдээсэл соо заагдана.

Национальна революционно худэлөөн гэжэ парти, тэрэнэй организацинууд хүдэлжэл байһаар. Гэбэшье агентствын мэдээсэл соо заагдаһанай ёһоор партийна организацинууд «шэнэдхэн байгуулагдаха ёһотой».

Нигериин правительствын шиидхэбэри

ЛАГОС. (ТАСС). Сэрэгэй ябуулганууднаа хохидоһон Нигериин Зүүн областиин хүн зондо туһаламжа хүүлхын тулада уласхоорондын Улаан Хэрээһэнэй самолёдуудай ниидэлгые Нигериин Федеральна сэрэгэй правительство зүбшөөгөө. Эдэ ниидэлгэнүүд Фернандо-По гэжэ арална Ули-Ихалиадахи аэродром хүрэтэр гэгээн сагта арбан үдэрэй турша соо ниидэхэ байна.

АЖАЛ КАПИТАЛ ХОЁРОЙ ТЭМСЭЛ

США

ВАШИНГТОН. Заншалта «Ажалай үдэр» мүнөө жэлдэ США-да сентябриин 2-то тэмдэглэгдээ. Энэ үдэр американ ажалшад өөһэдынгөө эрхые хамгаалан шэнэ ябуулгануудые хээ. Арбан неделиин турша соо забастовко хэжэ байһан Вашингтоной медсестрануудта талархалаа мэдүүлэн энэ үдэр хэдэн зуун вашингтонойхид харуулда жагсаа. Медицинскэ сестранууд салин хүлһэ дээшэлүүлхэ, ажалай эрхэ байдал һайжаруулха, түлөөһэтэй амаралта үгэхэ эрилтэнүүдые хэнэ.

Һуралсалай жэлэй эхилхэдэ Америкын олон городуудта һургуулинуудай багшанарай забастовко болоо. Тэдэнэр салин хүлһэ дээшэлүүлхэ эрилтэ хэһэн байна. Мэдиссондо (Иллинойс штат) 3.000 һурагшадта һуралсалай жэлэй эхин болзоргүй саг соо хойшолуулагдаа. Юуб гэхэдэ, багшанарай эрилтые хангахаһаа захиргаанинь арсаһан байна бшуу.

Энэ жэлэй түрүүшын таба һарын турша соо США-гай һургуулинуудай багшанарай 100 гаран забастовко болоо.

ИТАЛИ

РИМ. Италида забастовочно тэмсэл шэнэ хүсэтэйгөөр дэлгэржэ байнхай. Виджевано городто гуталай фабрикануудай 9 мянган хүдэлмэришэн 24 часай забастовко хээ. Тэдэнэр демонстраци ба митинг эмхидхэжэ, салин хүлһэ дээшэлүүлхэ, гуримшуулха, тэрэшэлэн ажалай эрхэ байдал һайжаруулха эрилтэ хээ. Римдэ «Пискьюттын» предприятинуудай хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай «һуумал» забастовко үргэлжэлһөөр. Тэдэнэр хүнүүдые ажалһаа олоор гаргалгые буруушаана.

ДОМИНИКАНСКА РЕСПУБЛИКА

ЛОНДОН. Автобусуудай жолоошонодой забастовко Доминиканска Республикада боложо байнхай. Алмалта хэхэ талаар правительственна хэмжээнүүдые болюулха, ажалай эрхэ байдал һайжаруулха эрилтэ шофёрнууд хэнэ гээд Рейтер агентство мэдээсэнэ.

Забастовко хэгшэд үйлсэнүүдтэ демонстраци эмхидхээ. Демонстрациие дарахын тулада полици ба сэрэгүүд хэрэглэгдээ. Зуу гаран хүн арестовалагдаа, тэдэнэй дунда профсоюзна хэдэн хүтэлбэрилэгшэд бии.

Урда Вьетнамай НФО-гой ЦК-гай хандалга

ХАНОЙ. (ТАСС). Августын революцитай, ДРВ-гэй байгуулагдаһантай дашарамдуулан Урда Вьетнамай бүхы арадта, сүлөөрэлгын армиин сэрэгшэдтэ, элдэб ажалай хүн зоной түлөөлэгшэдтэ Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронтын Центральна Комитет хандаа.

Освобождение агентствын мэдээсэлдэ үндэһэлэн Вьетнамай информационно агентствын дамжуулһан хандалга соо Урда Вьетнамай НФО-гой ЦК иигэжэ тэмдэглэнэ. Урда Вьетнамай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүд, арад энэ жэлэй эхинһээ хойшо ехэ илалтануудые түйлаа.

Эзэрхэг түримхэй дайн байлдаае шангадхажа, мүн вьетнам арадые усадхахын, хүдөө тосхонууд болон городуудые һандаргахын тулада бомбонуудые, снарядуудые, хорото химическэ бодосуудые хэрэглэжэ байһанайнь түлөө американ империалистнуудые НФО-гой ЦК ехээр шоо үзэн буруушаагаа.

Сүлөөрэлгын түлөө үнэн зүб тэмсэл хэжэ байһан вьетнам арадта бүри ехэ дэмжэлгэ ба туһаламжа үзүүлхыень, Вьетнамдахи эзэрхэг түримхэй дайн байлдаае болюулха, Урда Вьетнамһаа американ сэрэгүүдые, тэдэнэй туһамаршадай сэрэгүүдые гаргаха, харин хамааралсалгагүйгөөр Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронтын политическэ программын ёһоор дотоодынгоо хэрэгүүдые өөһэдөө шиидхэхэ арга боломжо вьетнам арадта олгохо тухай американ империалистнуудта эрилтэ хэхыень уряалан бүхы дэлхэйн правительствануудта, ниитын организацинуудта, түрүү үзэл бодолто хүнүүдтэ НФО-гой ЦК энэ документ соогоо хандаһан байна.

Социальна хангалгын министрнүүдэй конференци нээгдэбэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Социальна хангалгын министрнүүдэй уласхоорондын конференци ООН-до нээгдэбэ. Энэ түрүүшын иимэ конференци ООН-ой хүсэлээр үнгэргэгдэнэ. Тэрээндэ 88 ороной делегаци, тэрэшэлэн ООН-ой тусхай мэргэжэлэй эмхи зургаануудай, правительственна бэшэ организацинуудай түлөөлэгшэд хабаадалсана.

Арадуудай байдал һайжаруулха, национальна доходые бүри жэгдээр хубаарилха ашка туһада тааруугаар социальна үндэһэн ехэ хубилалтануудые бэелүүлхэ шухала гээд ООН-ой генеральна секретарь У Тан конференциие нээхэдээ онсолон тэмдэглээ. Социальна хүгжэлтын асуудалнуудаар деклараци ООН-ой Генеральна Ассамблейн удаадахи сесси баталан абаха гэжэ найдажа байһанаа тэрэ элирхэйлэн мэдүүлээ.

ФРГ-дэ һургуулинууд дуталдана

БОНН. (ТАСС). Хойто Рейн-Вестфали гэжэ Баруун Германиин газар нютагта 4 600 классна байра дуталдана. Классуудай 38 процентнь һургуулиин гол байшангуудһаа 3 километр холо байдаг саг зуурын байрануудта оруулагданхай. Багшанарай дутадаг дээрэһээ һуралсалай олон час хии хосорно. Эдэ мэдээнүүдые Боннско «Генераль-Анцайгер» гэжэ газетэ дурдаһан байна.

Хашалта хэһээлтэ олоор хэгдэнэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Чикагода США-гай демократическа партиин национальна съездын үнгэржэ байха үедэ дайн сэрэгтэ эсэргүү демонстрацинууд гурбан үдэрэй турша соо болоһон байна. Эдэ үдэрнүүдэй турша соо 653 хүн арестовалагдаа. Энээн тухай Чикагын полициин управлени мэдээсэнэ.

Арестовалагдагшадай олонхинь 17-һоо 21 хүрэтэр наһатай залуушууд, 40 процентнь студентнүүд болоно гээд полициин мэдээсэл соо заагдана.

Полициин мэдээнэй ёһоор Холбоото Штадуудай бүхы районуудһаа ерэһэн хүнүүд демонстрацинуудта хабаадалсаа. Арестовалагдагшадай дунда хариин ороной эрхэтэд мүн лэ бии.

Дайн сэрэгтэ эсэргүү демонстрацинуудта хабаадагшадые «олоорнь суудалхые» Чикагын засагаархид һанаашалжа байнхай.

Хуурмаг „долгин“

БОНН. (ТАСС). Социалис оронуудта эсэргүү һүйдхэлтэ идхалга номнол хэдэг тусхай мэргэжэлтэй болоһон Баруун Германиин «Немецкая волна» гэжэ радиостанци бүри ехээр дамжуулгануудые хэдэг болоо. Мүнөө 29 хэлэн дээрэ хэгдэдэг дамжуулгануудайнь программа сүүдхэдээ 80 үлүүтэй час болодог.

Гэбэшье үһөө нэхэхые эрмэлзэдэг «нютагаархидай эмхи» социалис оронуудта эсэргүү һүйдхэлтэ номнол шангадхахые баадхана.

Беркли городто буһалгаан болоно

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Америкын Беркли городто (Калифорни штат) гурбан үдэрэй турша соо буһалгаан боложол байһаар. Хирэ хирэ буудалдаан болоно, хэмэл бомбонууд тэһэрнэ, гал түймэр шатана. Демократическа партиин съездын боложо байха үедэ дайн сэрэгтэ эсэргүү манифестациин эмхидхэгдэхэдэнь, тэрээндэ хабаадагшадые Чикагын полици хашаһан хэһээһэн байгаа. Энээндэ эсэргүүсэжэ студентнүүдэй эмхидхэһэн демонстрациие нюдэнһөө нёлбооһо гоожуулдаг газ хэрэглэн полициин намнажа тарааһанай һүүлээр городто буһалгаан эхилһэн байгаа. Буһалгаае дараха яаралтай хэмжээнүүдые Берклиин засагаархид абажа байнхай. Бүлэг бүлэгөөрөө городой зоной сугларалга, суглаа ба митингнүүдые үнгэргэлгэ хоригдоо. Берклиһээ абтаһан һүүлшын мэдээсэлнүүд дээрэһээ хаража үзэхэдэ, алуулһан, шархатаһан хүнүүд бии. Хэды хүнэй арестовалагдаһаниинь үшөө мэдэгдэнэгүй.

„А“ классай хоёрдохи бүлэгэй футболистнуудай дунда СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй дүн

Команданууд	наадаа	шүүгээ	тэнсээ	шүүгдээ	бүмбэгэ	очконууд
1. «Иртыш» Омск	27	14	7	6	27—14=+13	35
2. СКА Хабаровск	27	13	8	6	24—15=+ 9	34
3. «Кузбасс» Кемерово	27	15	4	8	30—22=+ 8	34
4. «Политотдел» Ташкентын обл.	28	12	7	9	37—26=+11	31
5. «Нефтяник» Фергана	28	8	14	6	23—18=+ 5	30
6. «Строитель» Ашхабад	28	13	3	12	51—38=+13	29
7. «Энергетик» Душанбе	28	12	5	11	42—36=+ 6	29
8. «Томлес» Томск	27	10	9	8	29—25=+ 4	29
9. СКА Шэтэ	28	11	7	10	28—30=— 2	29
10. «Аэрофлот» Эрхүү	28	10	9	9	29—36=— 7	29
11. «Шахтер» Караганда	27	9	10	8	29—20=+ 9	28
12. «Луч» Владивосток	27	10	8	9	18—23=— 5	28
13. «Восток» Усть-Каменогорск	28	11	6	11	26—32=— 6	28
14. «Темп» Барнаул	26	8	11	7	20—16=+ 4	27
15. «Зеравшан» Навои	28	9	9	10	28—30=— 2	27
16. «Алга» Фрунзе	28	9	9	10	19—25=— 6	27
17. «Рассвет» Красноярск	28	8	9	11	30—33=— 3	25
18. «Металлург» Чимкент	28	6	11	11	26—35=— 9	23
19. «Сэлэнгэ» Улаан-Үдэ	27	8	7	12	24—37=—13	23
20. «Памир» Ленинабад	28	5	7	16	25—38=—13	17
21. СКА Новосибирск	27	2	10	15	18—38=—20	14

Манай «Сэлэнгэ» ээлжээтэ наадаяа сентябриин 7-до Томск городой «Томлес» командатай үнгэргэхэ болонхой.

ҺОНИРХОЛТОЙ ТООНУУД

1970 он хүрэтэр Совет ороной агаарай флот жэл бүхэндэ 75 миллион аяншадые, 2 миллион тонно ашаа зөөхэ, 115 миллион гектар газарые ургасын хоротонһоо сэбэрлэхэ байна.

* * *

Газотурбинна самолёдоор ябаһан аяншан бүхэн дунда зэргээр 1 800—1 900 километр зайда зөөгдэнэ. Энээниие поездоор ябаһантай сасуулхада, хүн бүхэн 38—40 час саг алмана. Тэрэнь жэл соо 45 миллион хүнэй нэжээд үдэрые алмана.

* * *

«ТУ-114» самолет Москваһаа Хабаровск хүрэтэр 8 часай туршада пассажирнуудые абаашана. Тиихэдэ поездоор ябаһан хүнүүд эдэ хоёр городой хоорондо 8 үдэр соо ябана. «ТУ-114» гэжэ 7—8 самолет энэ замаар хүнүүдые зөөхэдөө, пассажирска 20 поездын зөөхэ хүнүүдые абаашажа шадаха.

(Календарьһаа абтаба).

ПРАВДА БУРЯТИ[...]

Мүнөөдэрэй номер[...]

Нэгэдэхи хуудаһанда: «[...] хуряалга—харюусалгатай [...] гэһэн түрүү бэшэг. «О[...]гектарнууд» А. Халтуевай [...]респонденци. ТАСС-ай мате[...]нууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Ш[...] жэлэл гээшэ туһалдаг [...] гэһэн В. Титовой статья. [...] туһыень хүлеэжэл байхада» [...] А. Куклинай корреспонденци. [...]рэл орон доторнай» гэһэн [...]ка доро информацинууд.

Гурбадахи хуудаһанда: [...] саанаһаа ерэһэн мэдээсэл. [...] нютагай һонин.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: [...] Нютаг нютагай һонин. Сонс[...]нууд.

СЭНХИР ЭКРАНУУ[...]

18 часһаа аяншалаги[...] альманах. 18 час 20 мину[...] «Влюбленный среди нас» [...] фильм-концерт. 19 часһаа «[...]ойрын һонин» (буряад хэлэ[...]рэ). 19 час 20 минутаһаа «[...]ние острова» гэһэн кино[...] 19 час 30 минутаһаа «[...] город» гэһэн дамжуулга. 20[...]һаа 50 жэлэй түүхэһээ (1962[...] 20 час 45 минутаһаа «Бу[...]ские вечера» гэһэн концерт. [...] час 35 минутаһаа ТАСС-аар [...]һан мэдээсэл. Сагай улари. [...] час 45 минутаһаа «Два го[...] пропастью» гэһэн уран һай[...] фильм.

САГАЙ УЛАРИ[...]

Улаан-Үдын авиаметста[...] мэдээсэһэнэй ёһоор, му[...] республикын баруун урда [...]гуудта бага зэргэ үүл[...] байха, зарим нютагуудта [...] орохо. Бусад нютагуудта [...] бороо орохогүй. Баруун [...] зүгһөө һулаханаар һалхил[...]дөө нютагуудта 15—20, [...] Үдэдэ һүнииндөө 3—5, үд[...] 18—20 градус дулаан бай[...]

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ. ул. Ленина. 35. Телефоны: редактора—54-54, приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редактора—62-62, ответ. секретаря—50-52. зам. ответ. секретаря—66-76, отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-36, 63-86, пропаганды и агитации—56-23. промышленности и строительства—61-35, советского строительства и быта—69-58, культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, информации—34-05, общественная приёмная—56-62. машинное бюро—57-63. фотолаборатория 33-61

Гор Улан-Удэ типография управления по печати при Совете Министров БурАССР

Н-01881. Зак. № 920.